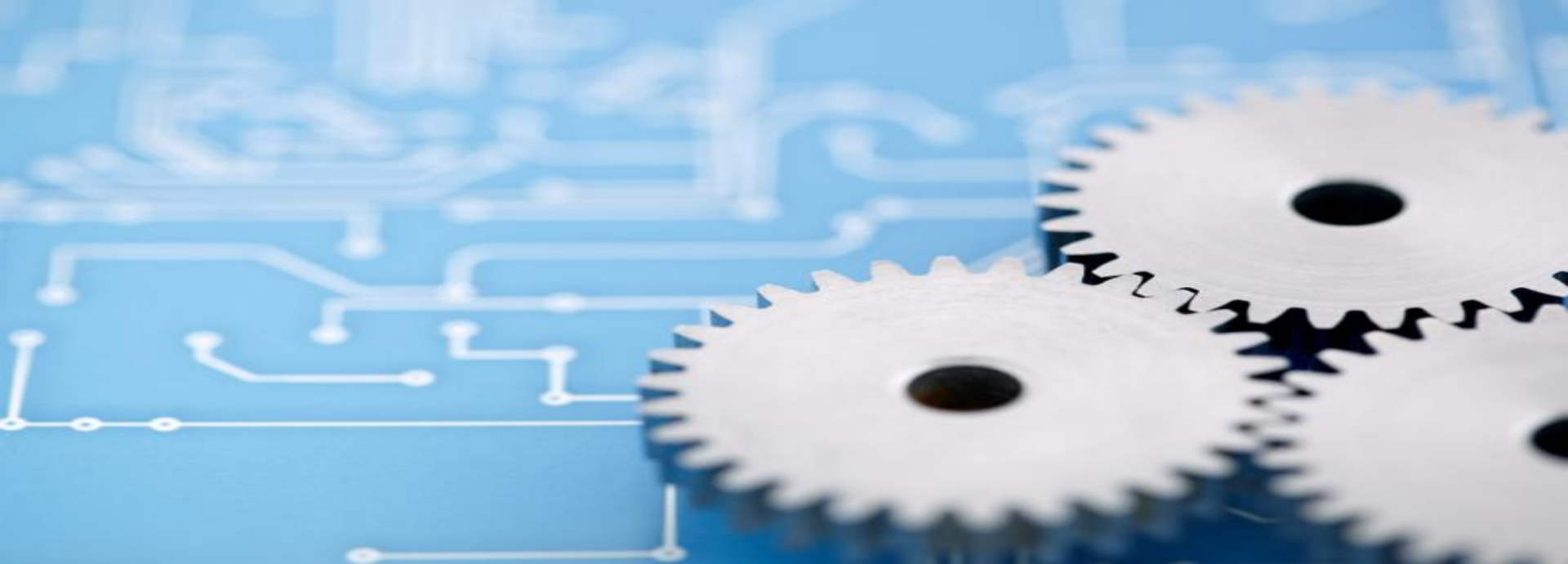




موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

بررسی عملکرد بهره‌وری بخش صنعت و معدن بر اساس اهداف برنامه‌های توسعه‌ای کشور

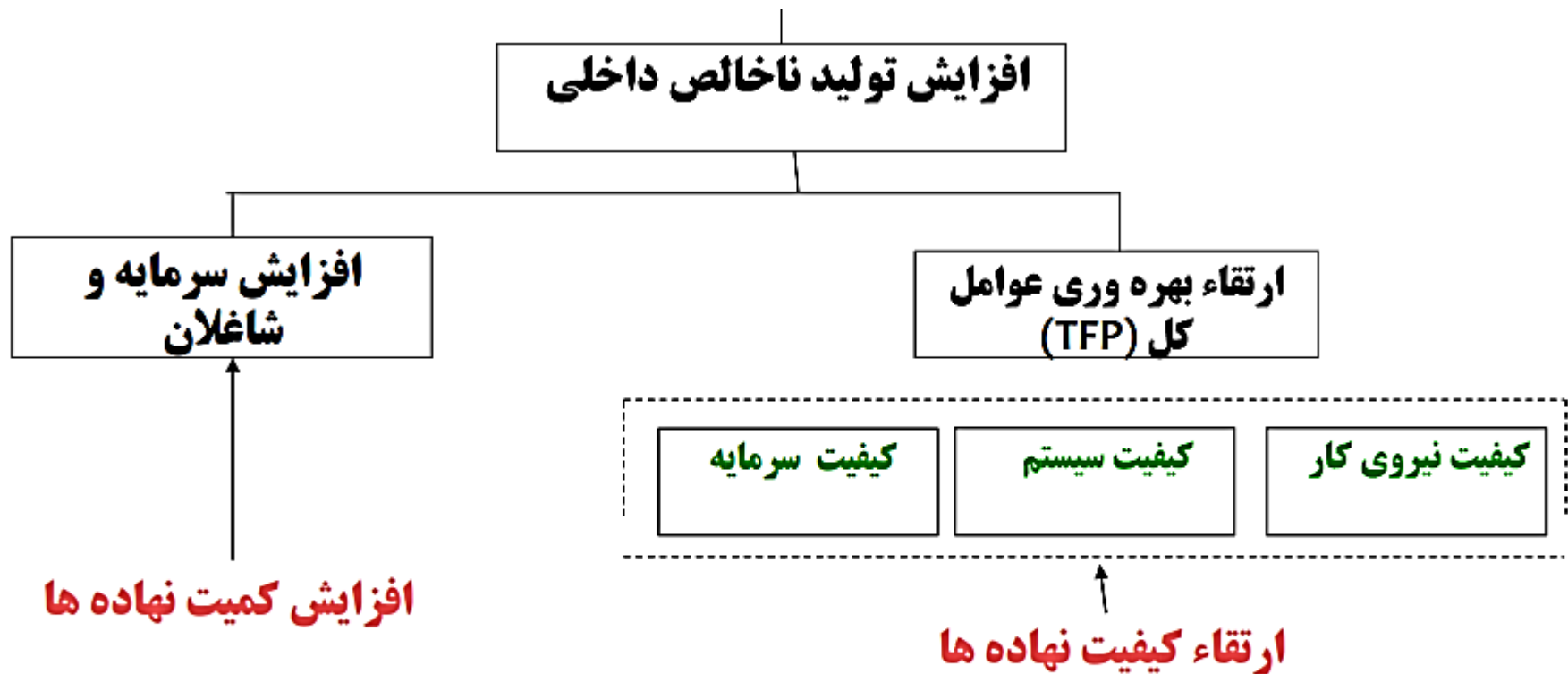


تدوین کننده : مصطفی محمدی
ناظر علمی: دکتر علیرضا امینی
مدیریت یکپارچه سازی سیاست‌ها
بهمن ماه ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- مبانی نظری و عوامل موثر بر بهره‌وری
- بررسی اسناد بالادستی و اهداف مرتبط با بهره‌وری
- بررسی وضعیت بهره‌وری بخش صنعت و معدن کشور
- مقایسه تطبیقی شاخص‌های بهره‌وری ایران با کشورهای (OECD)
- SWOT در زمینه ارتقای بهره‌وری
- جمع‌بندی و ارائه بسته سیاستی

مفهوم رویکرد ترکیبی توسعه



$$\text{رشد تولید ناخالص داخلی (GDP)} = \alpha L_G + \beta K_G + TFP_G$$

بهره‌وری و عوامل موثر آن

- عوامل موثر بر بهره‌وری کل عوامل تولید
 - مدل‌های رشد مبتنی بر سرمایه انسانی.
 - مدل‌های مبتنی بر R&D
 - مدل‌های مبتنی بر سرمایه اجتماعی

تکالیف قانونی مرتبط با بهره‌وری

❑ قانون برنامه دوم توسعه؛

❑ قانون برنامه سوم توسعه؛

❑ قانون برنامه چهارم توسعه؛

❑ قانون برنامه پنجم توسعه؛

❑ قانون برنامه ششم توسعه؛

بهره‌وری در برنامه‌های دوم و سوم توسعه کشور

این نامه اجرایی تبصره (۳۵) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

سازمان امور اداری و استخدامی کشور - سازمان برنامه و بودجه

۱- کلیه دستگاههای اجرایی مکلفند چرخه مدیریت بهره‌وری طراحی شاخصها، تحلیل عملکرد، برنامه ریزی و اجرا را مستقر و تسبب به مولد اثرات پایان شهریور ماه سال جاری اقدام نمایند.

الف- تعریف و اندازه گیری شاخصهای مربوط به میزان بهره‌وری در سازمان یا هئاتگی سازمان ملی بهره‌وری ایران.

۲- سازمان ملی بهره‌وری ایران نسبت به اجرای موارد زیر اقدام خواهد کرد:

ب - نظارت بر اجرای موارد یادشده:

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳۵) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۴۷، ۱۳۴۸، ۱۳۴۹، ۱۳۵۰، ۱۳۵۱، ۱۳۵۲، ۱۳۵۳، ۱۳۵۴، ۱۳۵۵، ۱۳۵۶، ۱۳۵۷، ۱۳۵۸، ۱۳۵۹، ۱۳۶۰، ۱۳۶۱، ۱۳۶۲، ۱۳۶۳، ۱۳۶۴، ۱۳۶۵، ۱۳۶۶، ۱۳۶۷، ۱۳۶۸، ۱۳۶۹، ۱۳۷۰، ۱۳۷۱، ۱۳۷۲، ۱۳۷۳، ۱۳۷۴، ۱۳۷۵، ۱۳۷۶، ۱۳۷۷، ۱۳۷۸، ۱۳۷۹، ۱۳۸۰، ۱۳۸۱، ۱۳۸۲، ۱۳۸۳، ۱۳۸۴، ۱۳۸۵، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷، ۱۳۸۸، ۱۳۸۹، ۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۳، ۱۳۹۴، ۱۳۹۵، ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹، ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲، ۱۴۰۳، ۱۴۰۴، ۱۴۰۵، ۱۴۰۶، ۱۴۰۷، ۱۴۰۸، ۱۴۰۹، ۱۴۱۰، ۱۴۱۱، ۱۴۱۲، ۱۴۱۳، ۱۴۱۴، ۱۴۱۵، ۱۴۱۶، ۱۴۱۷، ۱۴۱۸، ۱۴۱۹، ۱۴۲۰، ۱۴۲۱، ۱۴۲۲، ۱۴۲۳، ۱۴۲۴، ۱۴۲۵، ۱۴۲۶، ۱۴۲۷، ۱۴۲۸، ۱۴۲۹، ۱۴۳۰، ۱۴۳۱، ۱۴۳۲، ۱۴۳۳، ۱۴۳۴، ۱۴۳۵، ۱۴۳۶، ۱۴۳۷، ۱۴۳۸، ۱۴۳۹، ۱۴۴۰، ۱۴۴۱، ۱۴۴۲، ۱۴۴۳، ۱۴۴۴، ۱۴۴۵، ۱۴۴۶، ۱۴۴۷، ۱۴۴۸، ۱۴۴۹، ۱۴۵۰، ۱۴۵۱، ۱۴۵۲، ۱۴۵۳، ۱۴۵۴، ۱۴۵۵، ۱۴۵۶، ۱۴۵۷، ۱۴۵۸، ۱۴۵۹، ۱۴۶۰، ۱۴۶۱، ۱۴۶۲، ۱۴۶۳، ۱۴۶۴، ۱۴۶۵، ۱۴۶۶، ۱۴۶۷، ۱۴۶۸، ۱۴۶۹، ۱۴۷۰، ۱۴۷۱، ۱۴۷۲، ۱۴۷۳، ۱۴۷۴، ۱۴۷۵، ۱۴۷۶، ۱۴۷۷، ۱۴۷۸، ۱۴۷۹، ۱۴۸۰، ۱۴۸۱، ۱۴۸۲، ۱۴۸۳، ۱۴۸۴، ۱۴۸۵، ۱۴۸۶، ۱۴۸۷، ۱۴۸۸، ۱۴۸۹، ۱۴۹۰، ۱۴۹۱، ۱۴۹۲، ۱۴۹۳، ۱۴۹۴، ۱۴۹۵، ۱۴۹۶، ۱۴۹۷، ۱۴۹۸، ۱۴۹۹، ۱۵۰۰، ۱۵۰۱، ۱۵۰۲، ۱۵۰۳، ۱۵۰۴، ۱۵۰۵، ۱۵۰۶، ۱۵۰۷، ۱۵۰۸، ۱۵۰۹، ۱۵۱۰، ۱۵۱۱، ۱۵۱۲، ۱۵۱۳، ۱۵۱۴، ۱۵۱۵، ۱۵۱۶، ۱۵۱۷، ۱۵۱۸، ۱۵۱۹، ۱۵۲۰، ۱۵۲۱، ۱۵۲۲، ۱۵۲۳، ۱۵۲۴، ۱۵۲۵، ۱۵۲۶، ۱۵۲۷، ۱۵۲۸، ۱۵۲۹، ۱۵۳۰، ۱۵۳۱، ۱۵۳۲، ۱۵۳۳، ۱۵۳۴، ۱۵۳۵، ۱۵۳۶، ۱۵۳۷، ۱۵۳۸، ۱۵۳۹، ۱۵۴۰، ۱۵۴۱، ۱۵۴۲، ۱۵۴۳، ۱۵۴۴، ۱۵۴۵، ۱۵۴۶، ۱۵۴۷، ۱۵۴۸، ۱۵۴۹، ۱۵۵۰، ۱۵۵۱، ۱۵۵۲، ۱۵۵۳، ۱۵۵۴، ۱۵۵۵، ۱۵۵۶، ۱۵۵۷، ۱۵۵۸، ۱۵۵۹، ۱۵۶۰، ۱۵۶۱، ۱۵۶۲، ۱۵۶۳، ۱۵۶۴، ۱۵۶۵، ۱۵۶۶، ۱۵۶۷، ۱۵۶۸، ۱۵۶۹، ۱۵۷۰، ۱۵۷۱، ۱۵۷۲، ۱۵۷۳، ۱۵۷۴، ۱۵۷۵، ۱۵۷۶، ۱۵۷۷، ۱۵۷۸، ۱۵۷۹، ۱۵۸۰، ۱۵۸۱، ۱۵۸۲، ۱۵۸۳، ۱۵۸۴، ۱۵۸۵، ۱۵۸۶، ۱۵۸۷، ۱۵۸۸، ۱۵۸۹، ۱۵۹۰، ۱۵۹۱، ۱۵۹۲، ۱۵۹۳، ۱۵۹۴، ۱۵۹۵، ۱۵۹۶، ۱۵۹۷، ۱۵۹۸، ۱۵۹۹، ۱۶۰۰، ۱۶۰۱، ۱۶۰۲، ۱۶۰۳، ۱۶۰۴، ۱۶۰۵، ۱۶۰۶، ۱۶۰۷، ۱۶۰۸، ۱۶۰۹، ۱۶۱۰، ۱۶۱۱، ۱۶۱۲، ۱۶۱۳، ۱۶۱۴، ۱۶۱۵، ۱۶۱۶، ۱۶۱۷، ۱۶۱۸، ۱۶۱۹، ۱۶۲۰، ۱۶۲۱، ۱۶۲۲، ۱۶۲۳، ۱۶۲۴، ۱۶۲۵، ۱۶۲۶، ۱۶۲۷، ۱۶۲۸، ۱۶۲۹، ۱۶۳۰، ۱۶۳۱، ۱۶۳۲، ۱۶۳۳، ۱۶۳۴، ۱۶۳۵، ۱۶۳۶، ۱۶۳۷، ۱۶۳۸، ۱۶۳۹، ۱۶۴۰، ۱۶۴۱، ۱۶۴۲، ۱۶۴۳، ۱۶۴۴، ۱۶۴۵، ۱۶۴۶، ۱۶۴۷، ۱۶۴۸، ۱۶۴۹، ۱۶۵۰، ۱۶۵۱، ۱۶۵۲، ۱۶۵۳، ۱۶۵۴، ۱۶۵۵، ۱۶۵۶، ۱۶۵۷، ۱۶۵۸، ۱۶۵۹، ۱۶۶۰، ۱۶۶۱، ۱۶۶۲، ۱۶۶۳، ۱۶۶۴، ۱۶۶۵، ۱۶۶۶، ۱۶۶۷، ۱۶۶۸، ۱۶۶۹، ۱۶۷۰، ۱۶۷۱، ۱۶۷۲، ۱۶۷۳، ۱۶۷۴، ۱۶۷۵، ۱۶۷۶، ۱۶۷۷، ۱۶۷۸، ۱۶۷۹، ۱۶۸۰، ۱۶۸۱، ۱۶۸۲، ۱۶۸۳، ۱۶۸۴، ۱۶۸۵، ۱۶۸۶، ۱۶۸۷، ۱۶۸۸، ۱۶۸۹، ۱۶۹۰، ۱۶۹۱، ۱۶۹۲، ۱۶۹۳، ۱۶۹۴، ۱۶۹۵، ۱۶۹۶، ۱۶۹۷، ۱۶۹۸، ۱۶۹۹، ۱۷۰۰، ۱۷۰۱، ۱۷۰۲، ۱۷۰۳، ۱۷۰۴، ۱۷۰۵، ۱۷۰۶، ۱۷۰۷، ۱۷۰۸، ۱۷۰۹، ۱۷۱۰، ۱۷۱۱، ۱۷۱۲، ۱۷۱۳، ۱۷۱۴، ۱۷۱۵، ۱۷۱۶، ۱۷۱۷، ۱۷۱۸، ۱۷۱۹، ۱۷۲۰، ۱۷۲۱، ۱۷۲۲، ۱۷۲۳، ۱۷۲۴، ۱۷۲۵، ۱۷۲۶، ۱۷۲۷، ۱۷۲۸، ۱۷۲۹، ۱۷۳۰، ۱۷۳۱، ۱۷۳۲، ۱۷۳۳، ۱۷۳۴، ۱۷۳۵، ۱۷۳۶، ۱۷۳۷، ۱۷۳۸، ۱۷۳۹، ۱۷۴۰، ۱۷۴۱، ۱۷۴۲، ۱۷۴۳، ۱۷۴۴، ۱۷۴۵، ۱۷۴۶، ۱۷۴۷، ۱۷۴۸، ۱۷۴۹، ۱۷۵۰، ۱۷۵۱، ۱۷۵۲، ۱۷۵

ماده ۶- کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند با تشخیص کمیته موضوع ماده (۴) این آیین‌نامه به تناسب فعالیت‌های خود، حداقل پنج درصد (۵٪) از اعتبارات جاری خود را به امر بهبود و افزایش بهره‌وری در زمینه‌های نظام اداری، سیستم‌ها و روش‌های کار، استفاده از تکنولوژی‌های پیشرفته و ارتقای مهارت‌های مدیران، افزایش مشارکت فعال کلیه کارکنان در تملی سطوح، بهبود نظام گزینش و انتصاب مدیران، مطالعه، سنجش و تحلیل بهره‌وری و سایر اقداماتی که به طور مشخص دارای نتایج عملی برای ارتقای بهره‌وری می‌شود اختصاص دهند و برنله اجرایی و میزان اعتبار مورد نیاز آن را، در موافقت‌نامه شرح عملیات جاری که با سازمان، برنله و بودجه میانه می‌کنند، منظور نمایند.

بهره وری در برنامه چهارم توسعه کشور

طبق ماده ۵ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی مقرر شده از ۸ درصد رشد اقتصادی کشور، ۵/۵ درصد از محل ایجاد ظرفیت های جدید در حوزه نیروی انسانی و سرمایه و ۵/۲ درصد از محل ارتقای بهره وری نیروی کار و سرمایه تأمین شود بنابراین نرخ های بهره وری نیروی کار، سرمایه و کل عوامل تولید به ترتیب به اندازه ۵/۳، یک و ۵/۲ درصد هدف گذاری شد..

« ماده ۵ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

به منظور تحقق اهداف و شاخصهای کمی مربوط به ارتقای بهره وری کل عوامل تولید مندرج در جدول شماره ۲-۳ (بخش هشتم این قانون):

الف: تمامی دستگاههای اجرایی ملی و استانی مکلفند در تدوین اسناد ملی، بخشی، استانی و ویژه سهم ارتقای بهره وری کل عوامل تولید در رشد تولید مربوطه را تعیین کرده و الزامات و راهکارهای لازم برای تحقق آنها را برای تحول کشور از یک اقتصادی نهاد محور به یک اقتصاد بهره وری محور با توجه به محورهای زیر مشخص نمایند به طوری که سهم بهره وری کل عوامل در رشد تولید ناخالص داخلی حداقل به سی و یک و سه دهم درصد (۳۱/۳٪) برسد:

- ۱- هدف گذاریهای هر بخش و زیربخش با شاخصهای ستانده به نهاد مشخص گردد به طوری که متوسط رشد سالانه بهره وری نیروی کار، سرمایه و کل عوامل تولید به مقادیر حداقل ۳/۵، ۱ و ۴/۵ درصد برسد.
- ۲- سهم رشد بهره وری کل عوامل و اهداف بهره وری نیروی کار، سرمایه بخشها و زیربخشهای کشور براساس همکاری دستگاههای اجرایی کشور و انجمنهای علمی و صنفی مربوطه و توافق سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تعیین می گردد.

ب: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مکلف است نسبت به بررسی عملکرد دستگاههای اجرایی در زمینه شاخصهای بهره وری و رتبه بندی دستگاههای اجرایی اقدام نموده و تخصیص منابع مالی برنامه چهارم توسعه و بودجه های

بهره‌وری در برنامه چهارم توسعه کشور

ماده ۵ - به منظور تحقق اهداف و شاخصهای کمی مربوط به ارتقاء بهره‌وری کل عوامل تولید مندرج در جدول شماره ۲-۲ (بخش هفتم این قانون):

الف - تمام دستگاههای اجرایی ملی و استانی مکلفند در تدوین اسناد ملی، بخشی، استانی و ویژه سهم ارتقاء بهره‌وری کل عوامل تولید در رشد تولید مربوطه را تعیین کرده و الزامات و راهکارهای لازم برای تحقق آنها را برای تحول کشور از یک اقتصادی نهاد محور به یک اقتصاد بهره‌ور محور با توجه به محورهای زیر مشخص نمایند به طوری که سهم بهره‌وری کل عوامل در رشد تولید ناخالص داخلی حداقل به سی و یک و سه دهم درصد (۳۱.۳٪) برسد:

۱ - هدف‌گذاریهای هر بخش و زیر بخش با شاخصهای ستانده به نهاده مشخص گردد به طوری که متوسط رشد سالانه بهره‌وری نیروی کار، سرمایه و کل عوامل تولید به مقادیر حداقل ۳.۵، ۱ و ۲.۵ درصد برسد.

۲ - سهم رشد بهره‌وری کل عوامل و اهداف بهره‌وری نیروی کار، سرمایه بخشها و زیربخشهای کشور براساس همکاری دستگاههای اجرایی کشور و انجمن‌های علمی و صنفی مربوطه و توافق سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تعیین می‌گردد.

ب - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است نسبت به بررسی عملکرد دستگاههای اجرایی در زمینه شاخصهای بهره‌وری و رتبه‌بندی دستگاههای اجرایی اقدام نموده و تخصیص منابع مالی برنامه چهارم توسعه و بودجه‌های سنواتی را با توجه به برآوردهای مربوط به ارتقاء بهره‌وری کل عوامل تولید و همچنین میزان تحقق آنها به عمل آورده و نظام نظارتی فعالیتهای، عملیات و عملکرد مدیران و مسئولین را براساس ارزیابی بهره‌وری متمرکز نماید.

ج - به منظور تشویق واحدهای صنعتی، کشاورزی، خدماتی دولتی و غیردولتی و در راستای ارتقاء بهره‌وری با رویکرد ارتقاء کیفیت تولیدات و خدمات و تحقق راهبردهای بهره‌وری در برنامه، به دولت اجازه داده می‌شود جایزه ملی بهره‌وری را با استفاده از الگوهای تعالی سازمانی طراحی و توسط سازمان ملی بهره‌وری ایران طی سالهای برنامه چهارم به واحدهای بهره‌ور در سطوح مختلف اهدا نماید.

د - آئین‌نامه اجرایی این ماده متضمن چگونگی تدوین شاخصهای مؤثر در سنجش بهره‌وری در دستگاههای اجرایی، به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

بهره وری در برنامه پنجم توسعه کشور

ماده (۷۹)- راستای ارتقای سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی به یک سوم در پایان برنامه و به‌منظور برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، راهبری، پایش و ارزیابی بهره‌وری تمام عوامل تولید (از جمله نیروی کار، سرمایه، انرژی و آب و خاک)، برنامه جامع بهره‌وری کشور شامل شاخص‌های استاندارد بهره‌وری و نظام اجرایی ارتقای بهره‌وری، برای تمامی بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، تدوین شود.

- ابلاغ برنامه جامع بهره‌وری در شهریور ۱۳۹۴ توسط معاون اول رئیس جمهور

بهره وری در برنامه ششم توسعه کشور

□ تحقق حدود یک سوم از رشد اقتصادی کشور از محل ارتقاء بهره وری به عنوان یکی از رویکردهای مهم توسعه ای در برنامه های ۵ ساله هدف گذاری شده است. به عنوان مثال در برنامه ششم:

□ در ماده (۳) جدول شماره ۲، به منظور دستیابی به رشد اقتصادی متوسط سالانه هشت درصد (۸٪)، اهداف کمی به شرح زیر تعیین شده است:

- متوسط رشد سالانه ارزش افزوده (درصد) صنعت: ۳/۹ درصد
- متوسط رشد سالانه ارزش افزوده (درصد) بخش های معدن: ۸/۸ درصد
- متوسط رشد سالانه سرمایه گذاری صنعت و معدن: ۱/۲۶ درصد
- متوسط رشد سالانه اشتغال صنعت (درصد): ۴/۳ درصد
- متوسط رشد سالانه اشتغال معدن (درصد): ۶/۴ درصد
- متوسط رشد سالانه بهره وری کل عوامل تولید صنعت (درصد): ۰/۲ درصد
- متوسط رشد سالانه بهره وری کل عوامل تولید معدن (درصد): ۴/۲ درصد

□ برای محور قردادان رشد بهره وری در اقتصاد، در ماده (۵) برنامه تاکید شده کلیه دستگاه های اجرایی مکلفند چرخه مدیریت بهره وری در مجموعه خود ضمن اجرایی نمایند.

ماده ۵- برنامه ششم توسعه

الف- دستگاه‌های اجرائی و نیروهای مسلح مکلفند برای محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد، ضمن اجرائی نمودن چرخه مدیریت بهره‌وری در مجموعه خود، تمهیدات لازم را برای عملیاتی نمودن این چرخه در واحدهای تحت تولیت خود با هماهنگی سازمان ملی بهره‌وری ایران فراهم نموده و گزارش سالانه آن را به سازمان ملی بهره‌وری ایران ارائه نمایند. دستگاه‌های اجرائی مکلفند در شش ماه نخست اجرای قانون برنامه، برنامه‌های عملیاتی خود برای ارتقای بهره‌وری از طریق تسهیل و تشویق فعالیت‌های غیردولتی در حوزه‌های مربوطه را به تأیید سازمان ملی بهره‌وری رسانده و این سازمان نیز حداکثر ظرف مدت یکسال مجموعه اقدامات مذکور را به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

ب- در راستای ارتقای شاخص بهره‌وری، دولت مکلف است نسبت به اندازه‌گیری کارایی و بهره‌وری دستگاه‌های اجرائی و واحدهای عملیاتی در هر سال اجرای قانون برنامه اقدام و گزارش آن را به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

روشناسی نحوه محاسبه شاخص بهره‌وری

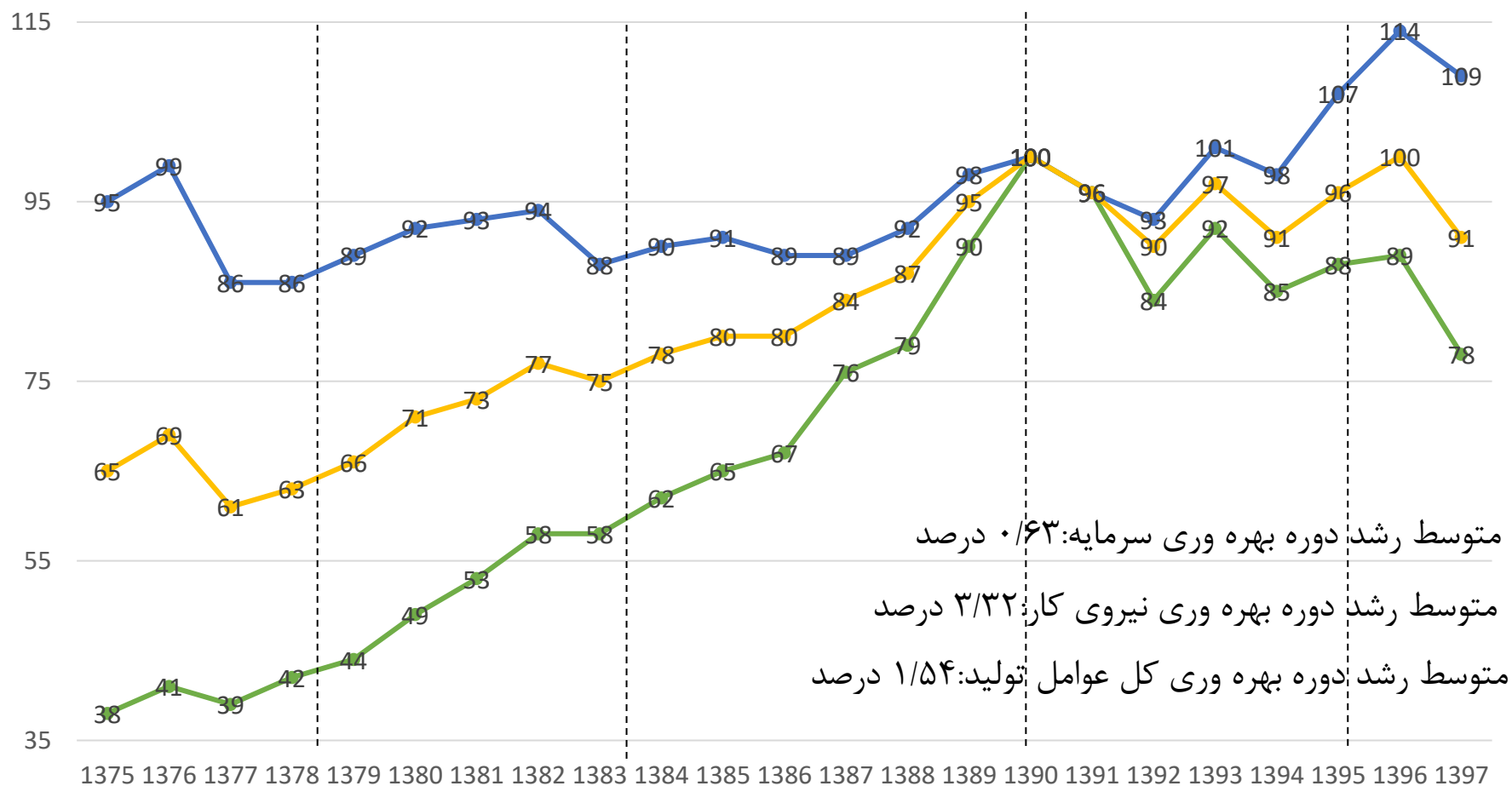
□ سازمان ملی بهره‌وری ایران شاخص‌های بهره‌وری جزئی نیروی کار، سرمایه و کل عوامل تولید برای کل اقتصاد و بخش‌های ده‌گانه اقتصادی به روش شاخص عددی (Index Number) محاسبه می‌کند.

□ شایان ذکر است در این محاسبات ارزش افزوده به‌عنوان ستانده و تعداد شاغلان، موجودی سرمایه و ترکیبی از تعداد شاغلان و موجودی سرمایه به‌عنوان نهاده محسوب می‌شوند

□ مبنای آماری استخراج داده‌های مورد نیاز، آمار حساب‌های ملی به شرح زیر بوده است:

- جبران خدمات کارکنان (W)
- خالص مالیات بر تولید و واردات (T)
- مزاد عملیاتی ناخالص (GOS)
- درآمد مختلط ناخالص (I)

شاخص بهره‌وری بخش صنعت (۹۷-۱۳۷۵)



شاخص بهره‌وری کل عوامل — شاخص بهره‌وری سرمایه — شاخص بهره‌وری نیروی کار

رشد بهره‌وری بخش صنعت (۹۷-۱۳۷۵)



رشد شاخص بهره‌وری صنعت به تفکیک برنامه‌های توسعه

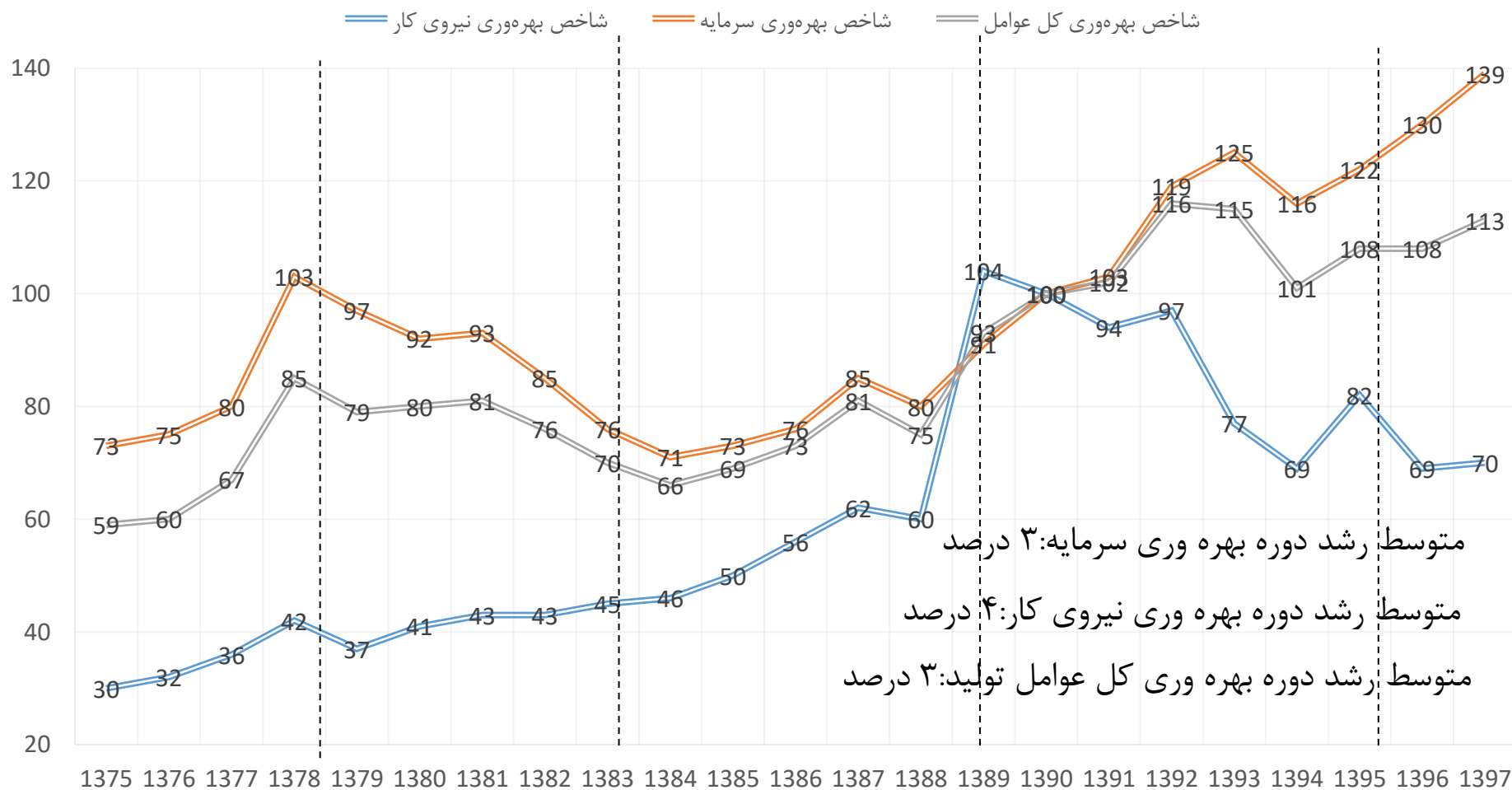
(درصد)

دوره زمانی (برنامه)	بهره‌وری نیروی کار	بهره‌وری سرمایه	بهره‌وری کل عوامل
۴ سال انتها برنامه دوم (۷۸-۱۳۷۵)	۲.۹	-۳.۲	-۱.۲
برنامه سوم (۸۳-۱۳۷۹)	۷.۱	-۰.۲	۳.۲
برنامه چهارم (۸۹-۱۳۸۴)	۷.۷	۱.۷	۴.۰
برنامه پنجم (۹۵-۱۳۹۰)	-۲.۵	۱.۴	-۰.۸
۲ سال ابتدا برنامه ششم (۹۷-۱۳۹۶)	-۱۲.۴	-۴.۴	-۰.۹
متوسط رشد کل دوره	۳.۳	۰.۶	۱.۵

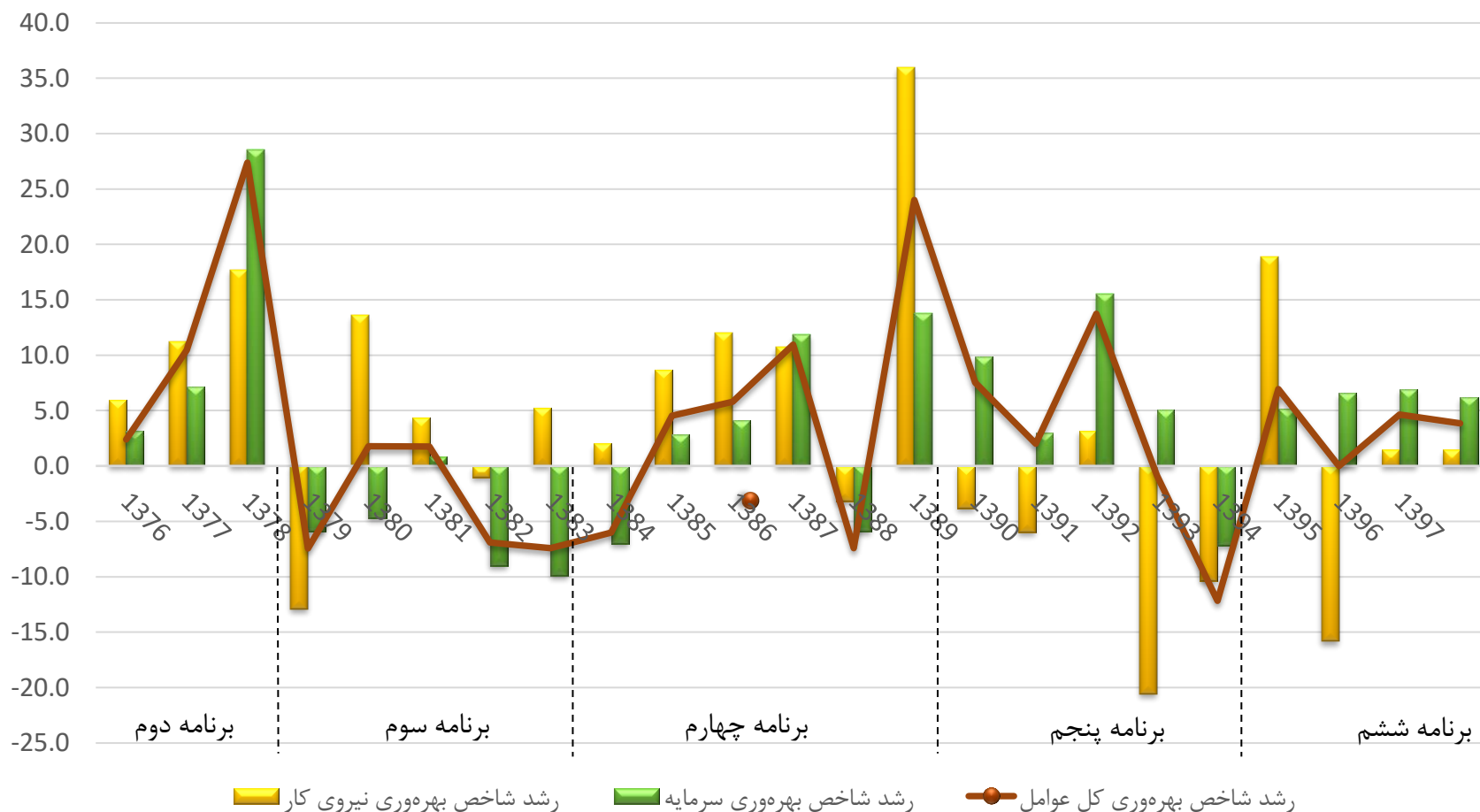
عملکرد کمی رشد سالانه اجزای بهره‌وری صنعت به تفکیک برنامه‌های توسعه

دوره زمانی (برنامه)	سرمایه	اشتغال	ارزش افزوده
۴ سال انتها برنامه دوم (۷۸-۱۳۷۵)	۲۱/۵	۲/۴	۶/۴
برنامه سوم (۸۳-۱۳۷۹)	۱۰/۱۴	۳/۳۹	۱۰/۵۰
برنامه چهارم (۸۹-۱۳۸۴)	۶/۰۲	-۰/۱۰	۶/۲۷
برنامه پنجم (۹۵-۱۳۹۰)	۰/۲۴	۱/۶۷	-۰/۲۱
۲ سال ابتدا برنامه ششم (۹۷-۱۳۹۶)	-۸/۵۸	۴/۱	-۴/۱

شاخص بهره‌وری بخش معدن (۹۷-۱۳۷۵)



رشد بهره‌وری بخش معدن (۹۷-۱۳۷۵)



رشد شاخص بهره‌وری معدن به تفکیک برنامه‌های توسعه

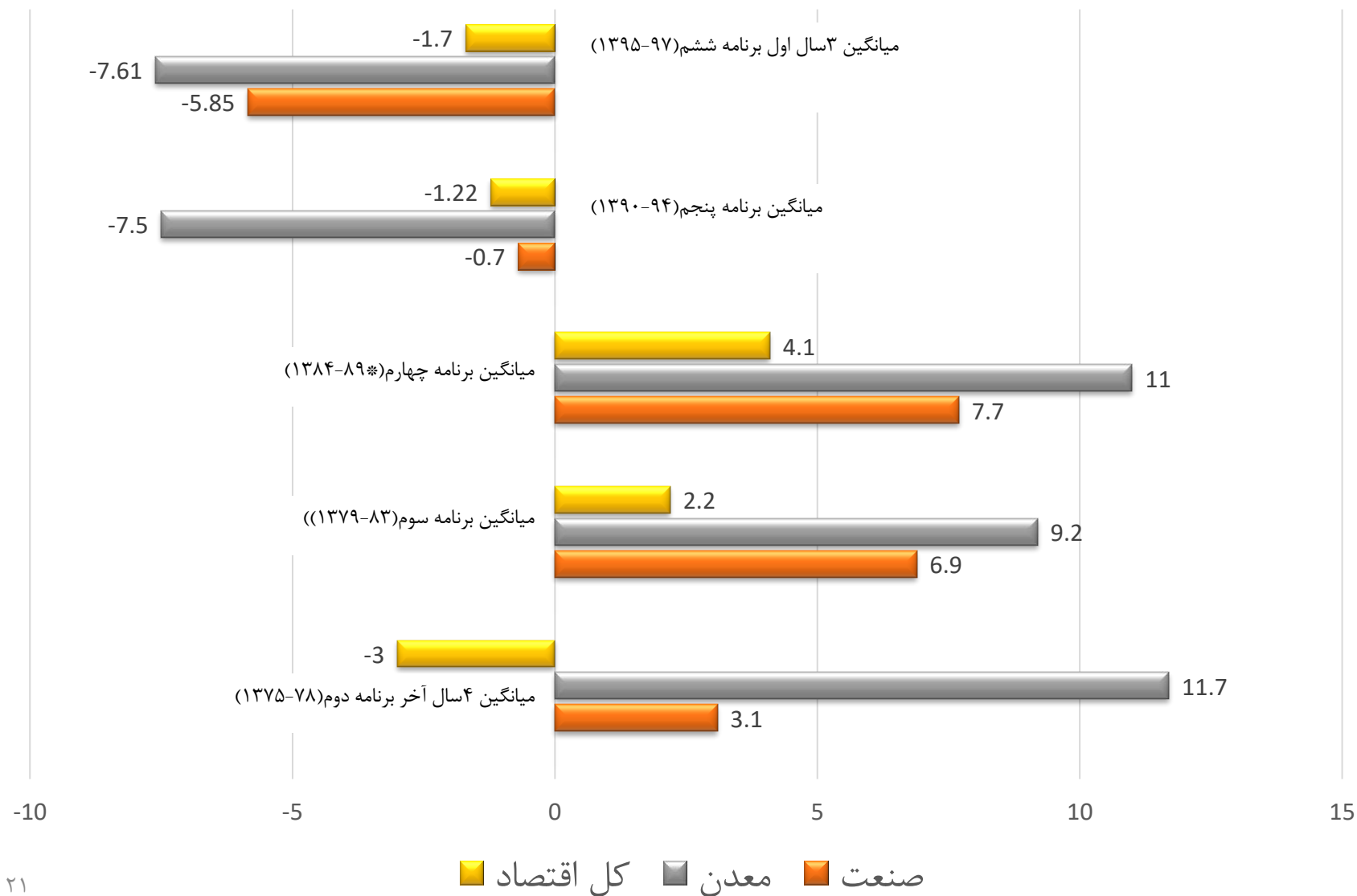
(درصد)

دوره زمانی (برنامه)	بهره‌وری نیروی کار	بهره‌وری سرمایه	بهره‌وری کل عوامل
۴ سال انتها برنامه دوم (۷۸-۱۳۷۵)	۱۱.۵	۱۲.۴	۱۲.۹
برنامه سوم (۸۳-۱۳۷۹)	۵.۴	-۵.۸	-۲.۸
برنامه چهارم (۸۹-۱۳۸۴)	۱۷.۷	۵.۱	۷.۱
برنامه پنجم (۹۵-۱۳۹۰)	-۳.۹	۴.۱	۱.۶
۲ سال ابتدا برنامه ششم (۹۷-۱۳۹۶)	۱.۴	۶.۹	۴.۶
متوسط رشد کل دوره	۳.۹	۳.۰	۳.۰

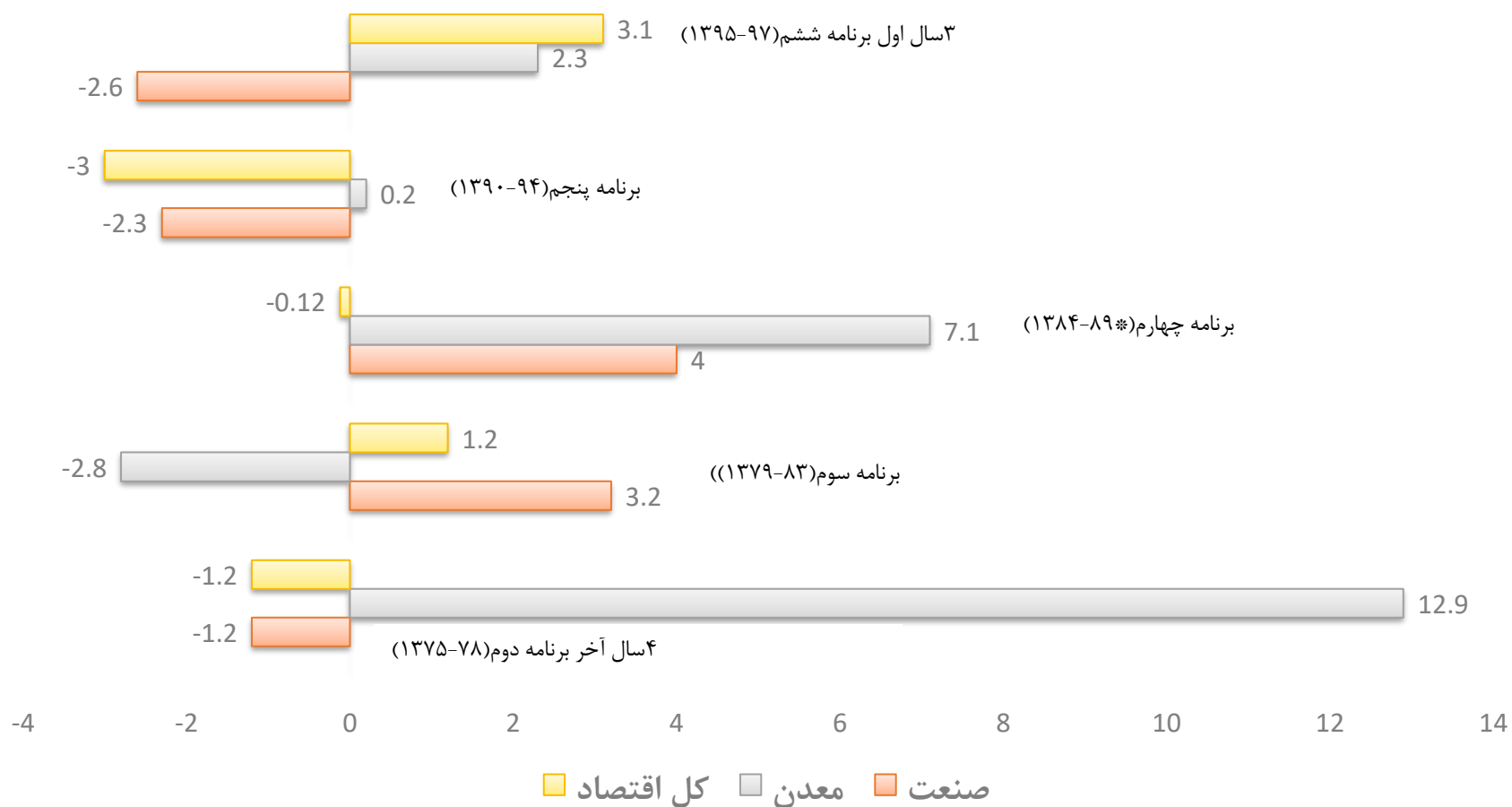
عملکرد کمی رشد سالانه اجزای بهره‌وری معدن به تفکیک برنامه‌های توسعه

دوره زمانی (برنامه)	سرمایه	اشتغال	ارزش افزوده
۴ سال انتها برنامه دوم (۷۸-۱۳۷۵)	۲۱/۵	۲/۴	۶/۴
برنامه سوم (۸۳-۱۳۷۹)	۱۲/۴۴	۴/۳۶	۵/۸۷
برنامه چهارم (۸۹-۱۳۸۴)	۹/۰۶	-۱/۰۲	۱۱/۰۳
برنامه پنجم (۹۵-۱۳۹۰)	۰/۶۷	۱۲/۵۸	۶/۷۲
۲ سال ابتدا برنامه ششم (۹۷-۱۳۹۶)	-۸/۰۸	۱۰/۳	-۰/۷

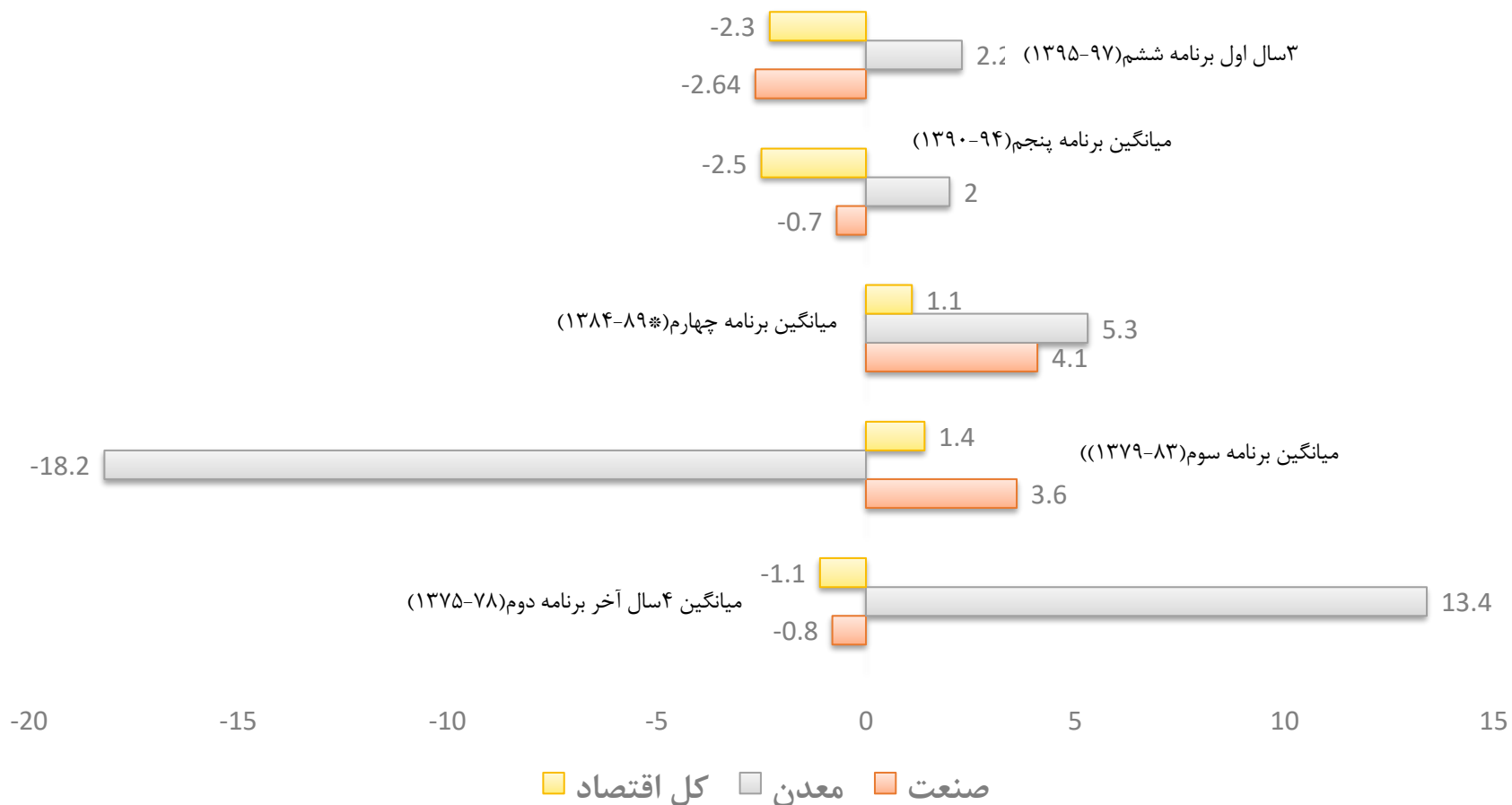
مقایسه نرخ رشد بهره‌وری نیروی کار



مقایسه میانگین نرخ رشد بهره‌وری سرمایه



مقایسه نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید



بررسی میزان تحقق اهداف بهره‌وری برنامه

اهداف برنامه چهارم توسعه			عملکرد برنامه چهارم توسعه			بخش
متوسط رشد ارزش افزوده	متوسط رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل	سهم رشد بهره‌وری کل عوامل در تامین رشد ارزش افزوده	متوسط رشد ارزش افزوده	متوسط رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل	سهم رشد بهره‌وری کل عوامل در تامین رشد ارزش افزوده	
صنعت	11.2	4.4	39.3	7.1	4.0	57
معادن	11.2	4.4	39.3	9.8	7.1	73

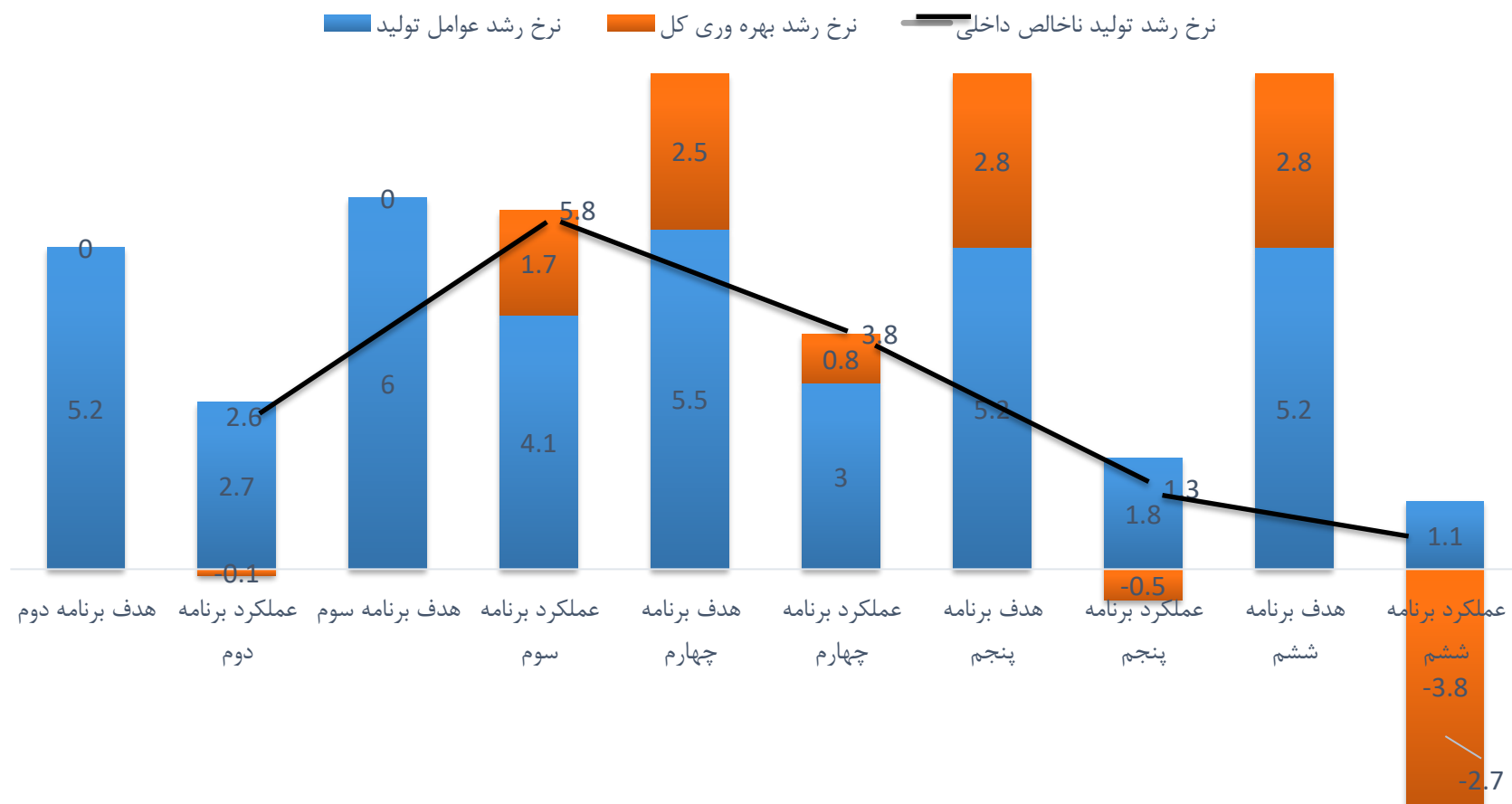
بررسی میزان تحقق اهداف بهره‌وری برنامه

عملکرد برنامه پنجم توسعه			اهداف برنامه پنجم توسعه			بخش
سهم رشد بهره‌وری کل عوامل در تامین رشد ارزش افزوده	متوسط رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل	متوسط رشد ارزش افزوده	سهم رشد بهره‌وری کل عوامل در تامین رشد ارزش افزوده	متوسط رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل	متوسط رشد ارزش افزوده	
-	-۰.۸۰	-۱.۵	۴۱/۱	۴/۲	10.2	صنعت
۱۱	۱.۶	۱۴.۳	۴۱/۱	۴/۲	10.2	معادن

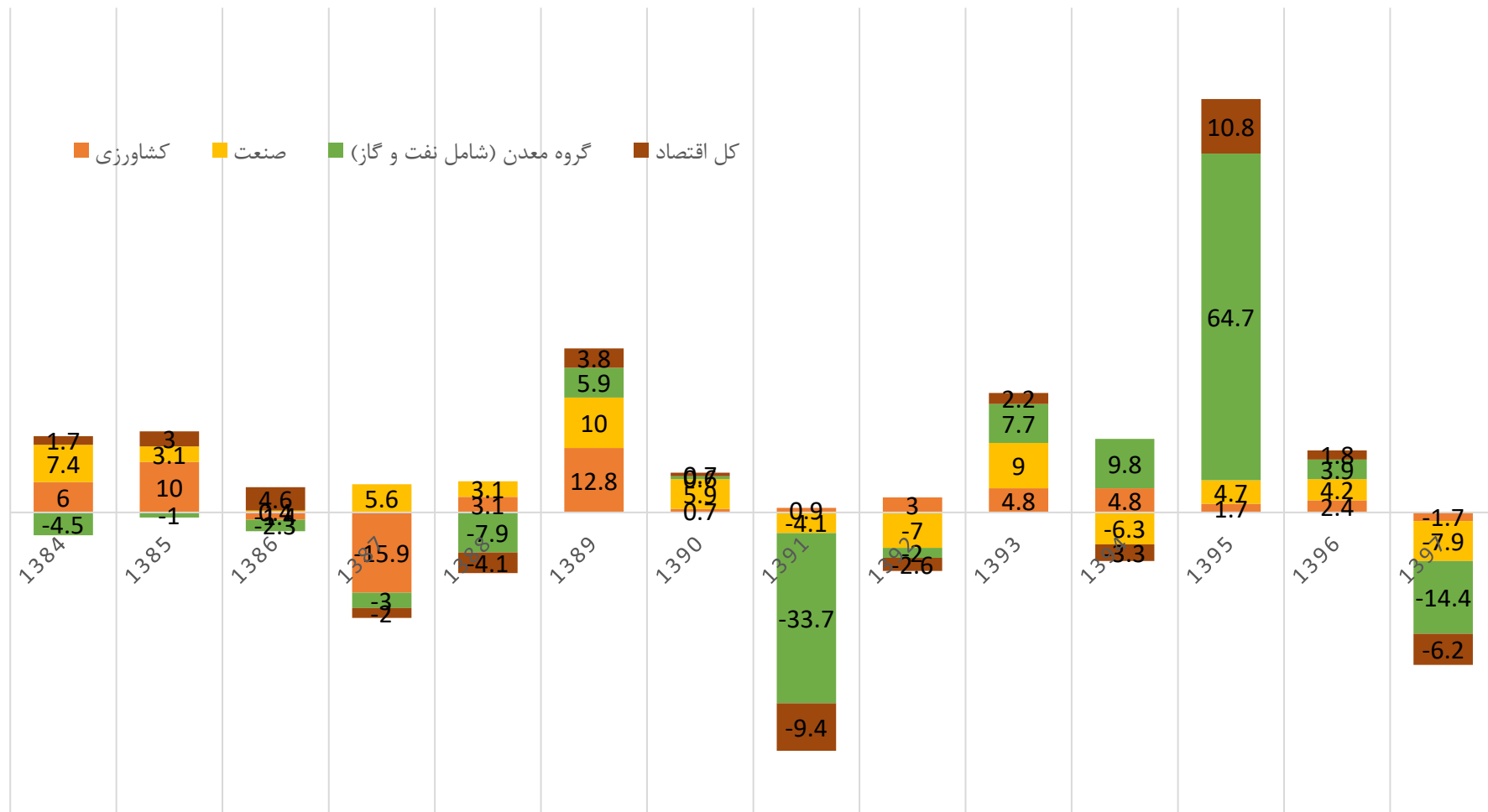
بررسی میزان تحقق اهداف بهره‌وری برنامه

اهداف برنامه ششم توسعه			عملکرد برنامه ششم توسعه			بخش
متوسط رشد ارزش افزوده	متوسط رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل	سهم رشد بهره‌وری کل عوامل در تامین رشد ارزش افزوده	متوسط رشد سالانه ارزش افزوده	متوسط رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل	سهم رشد بهره‌وری کل عوامل در تامین رشد ارزش افزوده	
۹.۳	۲	۲۲	-۶.۵	-۹	-	صنعت
۸.۸	۲/۴	۲۷	۰.۸	۴.۶	۵۹۸	معادن

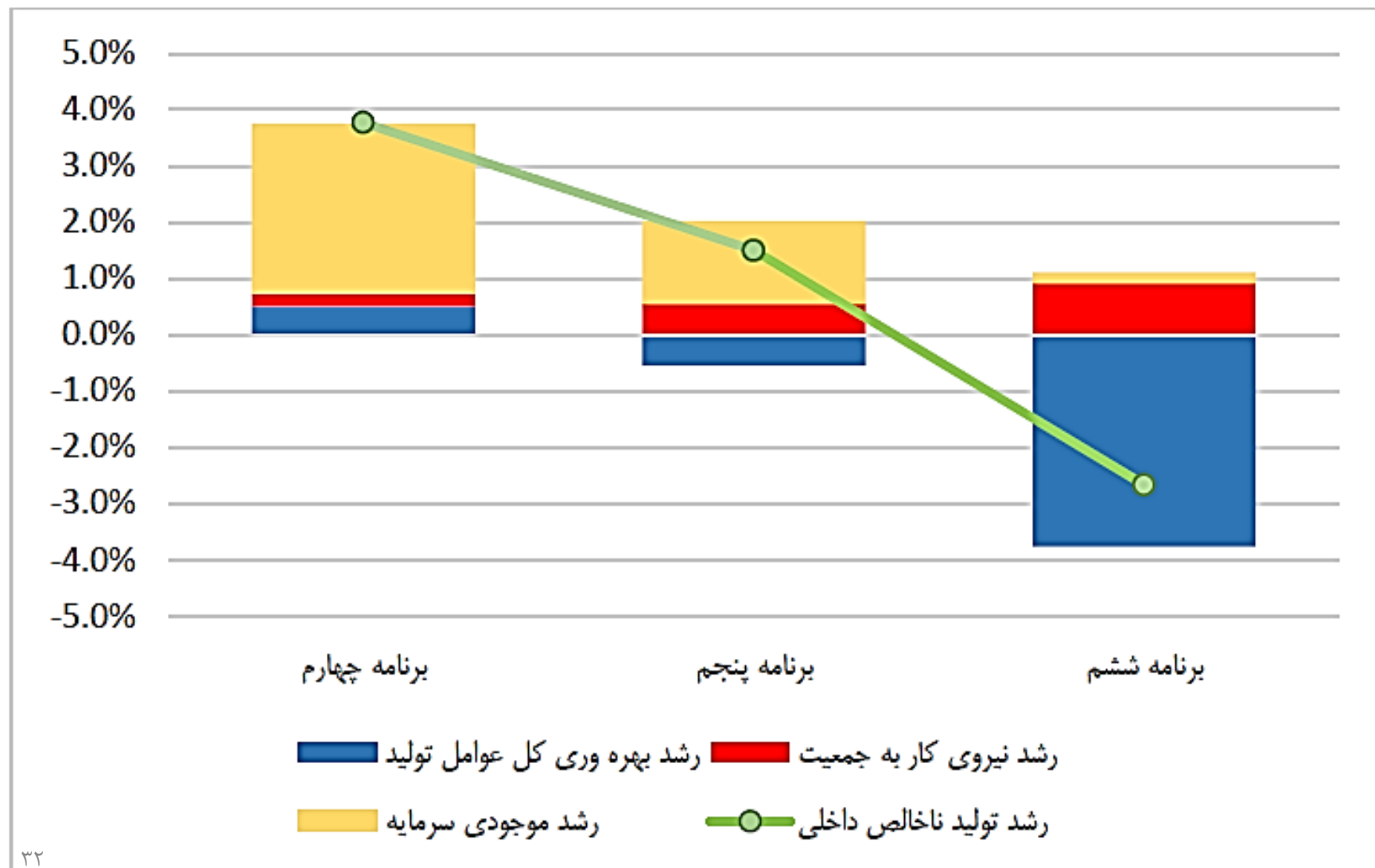
هدف و عملکرد رشد اقتصادی و TFP در برنامه های توسعه



نرخ رشد بهره‌وری کل عوامل تولید بخش‌های منتخب اقتصادی



عملکرد بهره‌وری در برنامه‌های توسعه

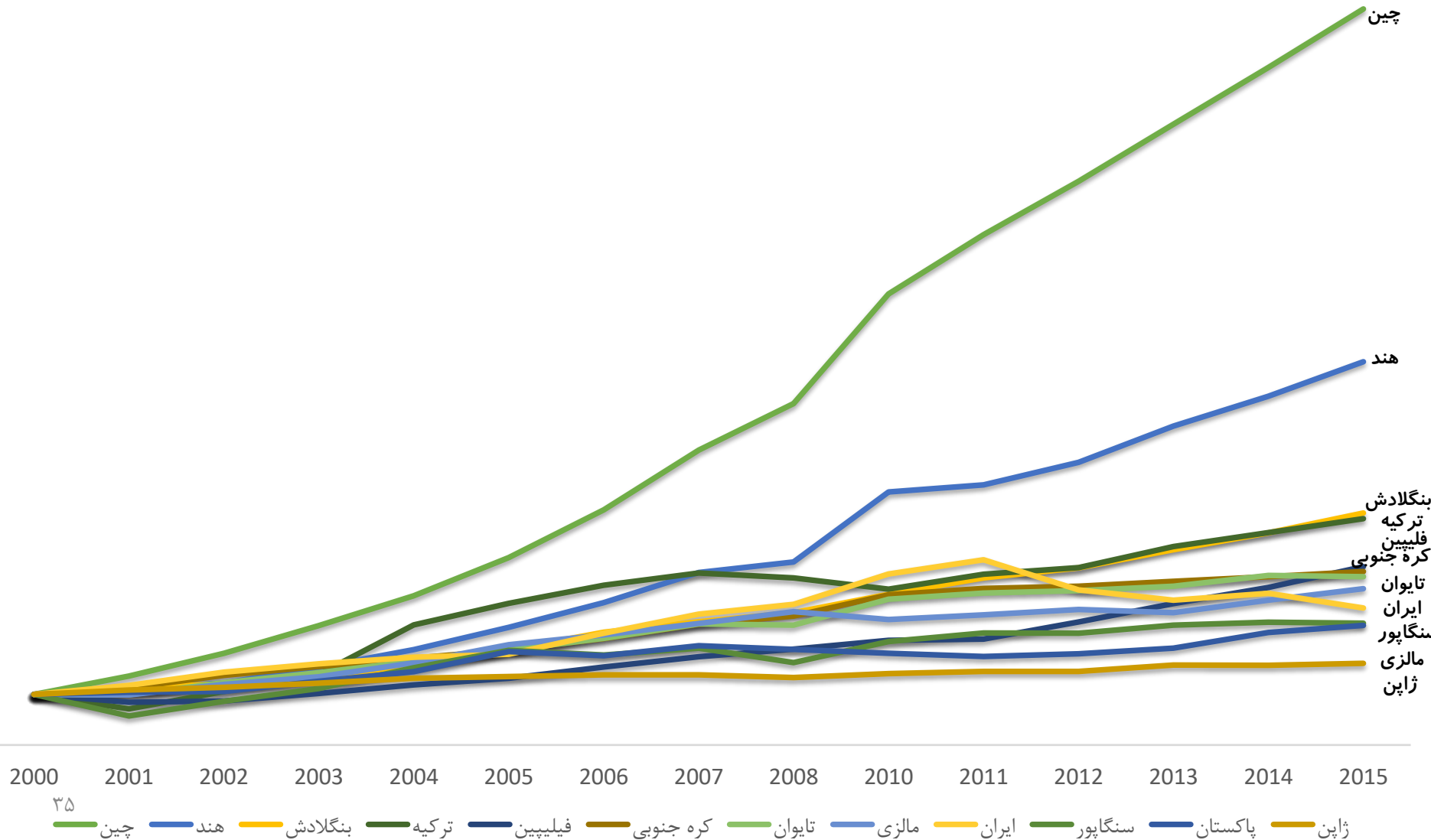


مقایسه تطبیقی

بهره وری نیروی کار کشورهای منتخب آسیا

کشور	2000	2005	2010	2015	متوسط رشد طی دوره (درصد)
چین	۱۰۰	۱۵۴	۲۵۸	۳۷۰	9.12
هند	۱۰۰	۱۲۶	۱۸۰	۲۳۱	5.75
بنگلادش	۱۰۰	۱۱۸	۱۳۹	۱۷۲	3.66
ترکیه	۱۰۰	۱۳۶	۱۴۲	۱۶۹	3.57
فیلیپین	۱۰۰	۱۰۶	۱۲۱	۱۵۰	2.76
کره جنوبی	۱۰۰	۱۱۸	۱۳۹	۱۴۸	2.67
تایوان	۱۰۰	۱۱۷	۱۳۸	۱۴۶	2.57
مالزی	۱۰۰	۱۲۰	۱۲۹	۱۴۲	2.35
ایران	۱۰۰	۱۱۶	۱۴۷	۱۳۴	1.97
سنگاپور	۱۰۰	۱۱۷	۱۲۱	۱۲۸	1.66
پاکستان	۱۰۰	۱۱۷	۱۱۶	۱۲۷	1.62
ژاپن	۱۰۰	۱۰۷	۱۰۸	۱۱۲	0.77

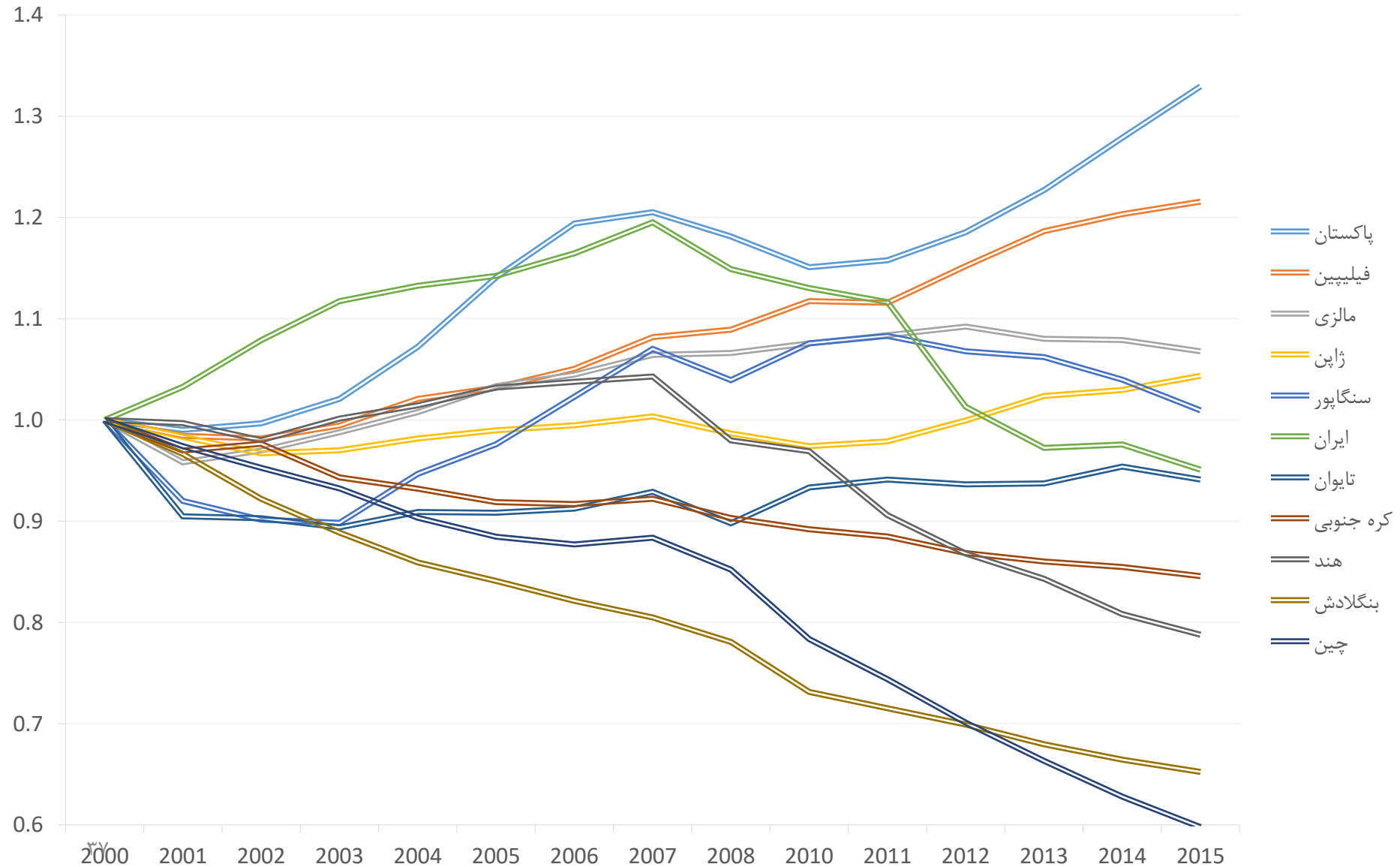
مقایسه بهره‌وری نیروی کار ایران با کشورهای منتخب آسیا



بهره‌وری سرمایه کشورهای منتخب آسیا

کشور	2000	2005	2010	2015	متوسط رشد طی دوره (۱۵-۲۰۰۰)
پاکستان	۱۰۰	۱۱۴	۱۱۵	۱۳۳	1.92
فیلیپین	۱۰۰	۱۰۳	۱۱۲	۱۲۲	1.31
مالزی	۱۰۰	۱۰۳	۱۰۸	۱۰۷	0.44
ژاپن	۱۰۰	۹۹	۹۷	۱۰۴	0.29
سنگاپور	۱۰۰	۹۸	۱۰۸	۱۰۱	0.06
ایران	۱۰۰	۱۱۴	۱۱۳	۹۵	-0.34
تایوان	۱۰۰	۹۱	۹۳	۹۴	-0.40
کره جنوبی	۱۰۰	۹۲	۸۹	۸۵	-1.11
هند	۱۰۰	۱۰۳	۹۷	۷۹	-1.58
بنگلادش	۱۰۰	۸۴	۷۳	۶۵	-2.81
چین	۱۰۰	۸۸	۷۸	۶۰	-3.37

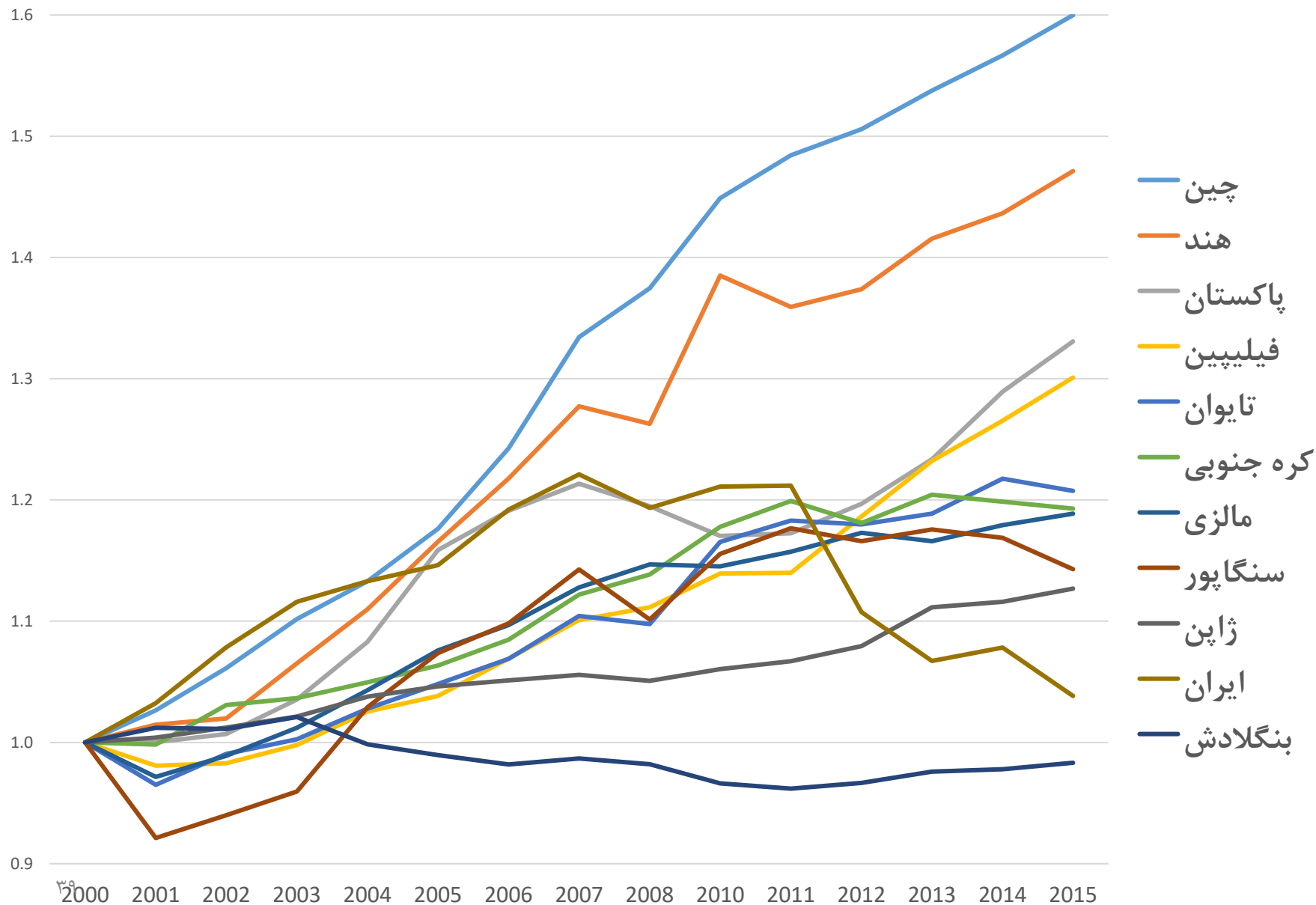
بهره وری سرمایه کشورهای منتخب آسیا



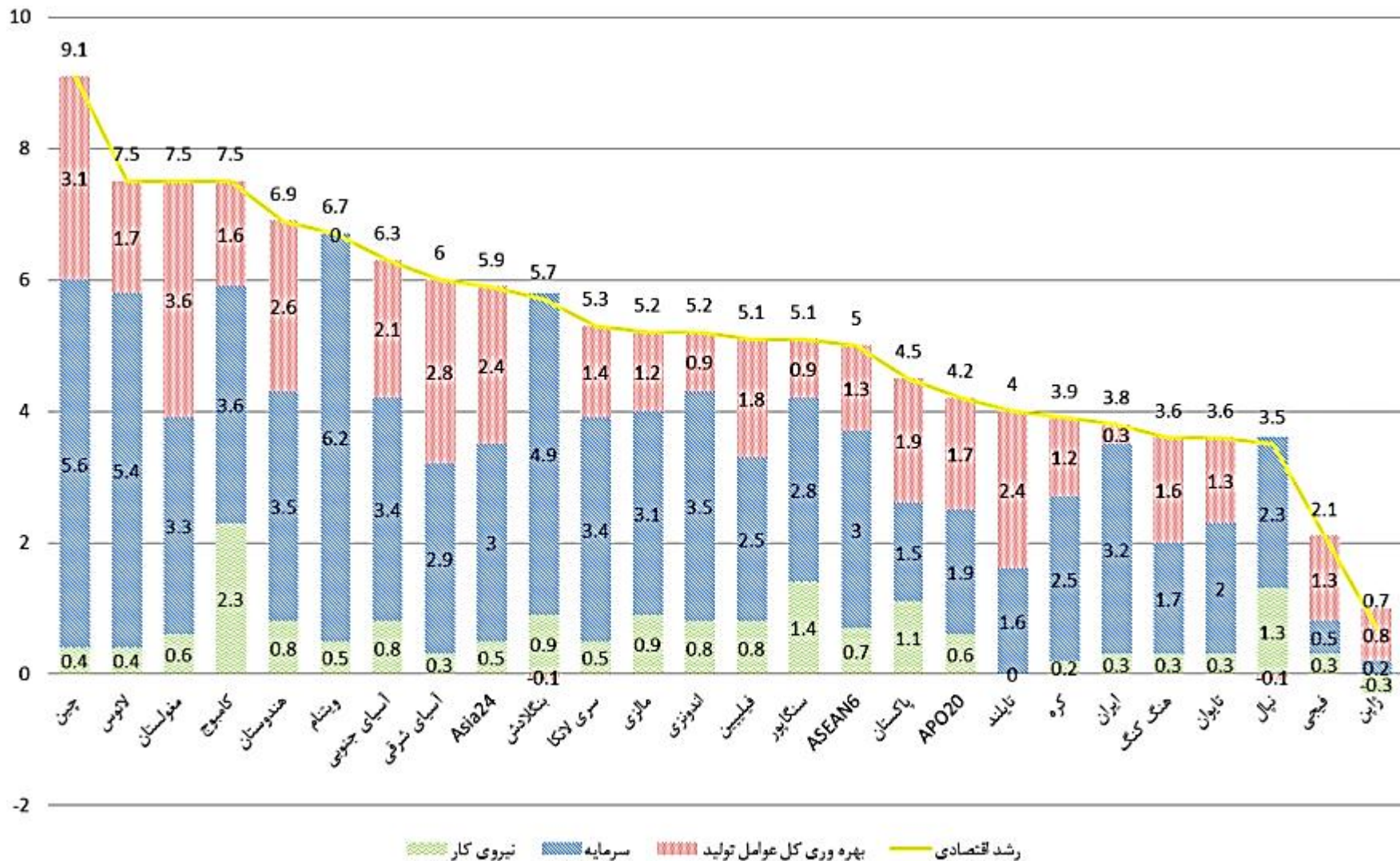
بهره‌وری کل عوامل تولید کشورهای منتخب آسیا

کشور	2000	2005	2010	2015	متوسط رشد طی دوره (درصد)
چین	۱۰۰	۱۱۸	۱۴۵	۱۶۰	3.18
هند	۱۰۰	۱۱۷	۱۳۹	۱۴۷	2.61
پاکستان	۱۰۰	۱۱۶	۱۱۷	۱۳۳	1.92
فیلیپین	۱۰۰	۱۰۴	۱۱۴	۱۳۰	1.77
تایوان	۱۰۰	۱۰۵	۱۱۷	۱۲۱	1.26
کره جنوبی	۱۰۰	۱۰۶	۱۱۸	۱۱۹	1.18
مالزی	۱۰۰	۱۰۸	۱۱۵	۱۱۹	1.16
سنگاپور	۱۰۰	۱۰۷	۱۱۶	۱۱۴	0.89
ژاپن	۱۰۰	۱۰۵	۱۰۶	۱۱۳	0.80
ایران	۱۰۰	۱۱۵	۱۲۱	۱۰۴	0.25
بنگلادش	۱۰۰	۹۹	۹۷	۹۸	-0.11

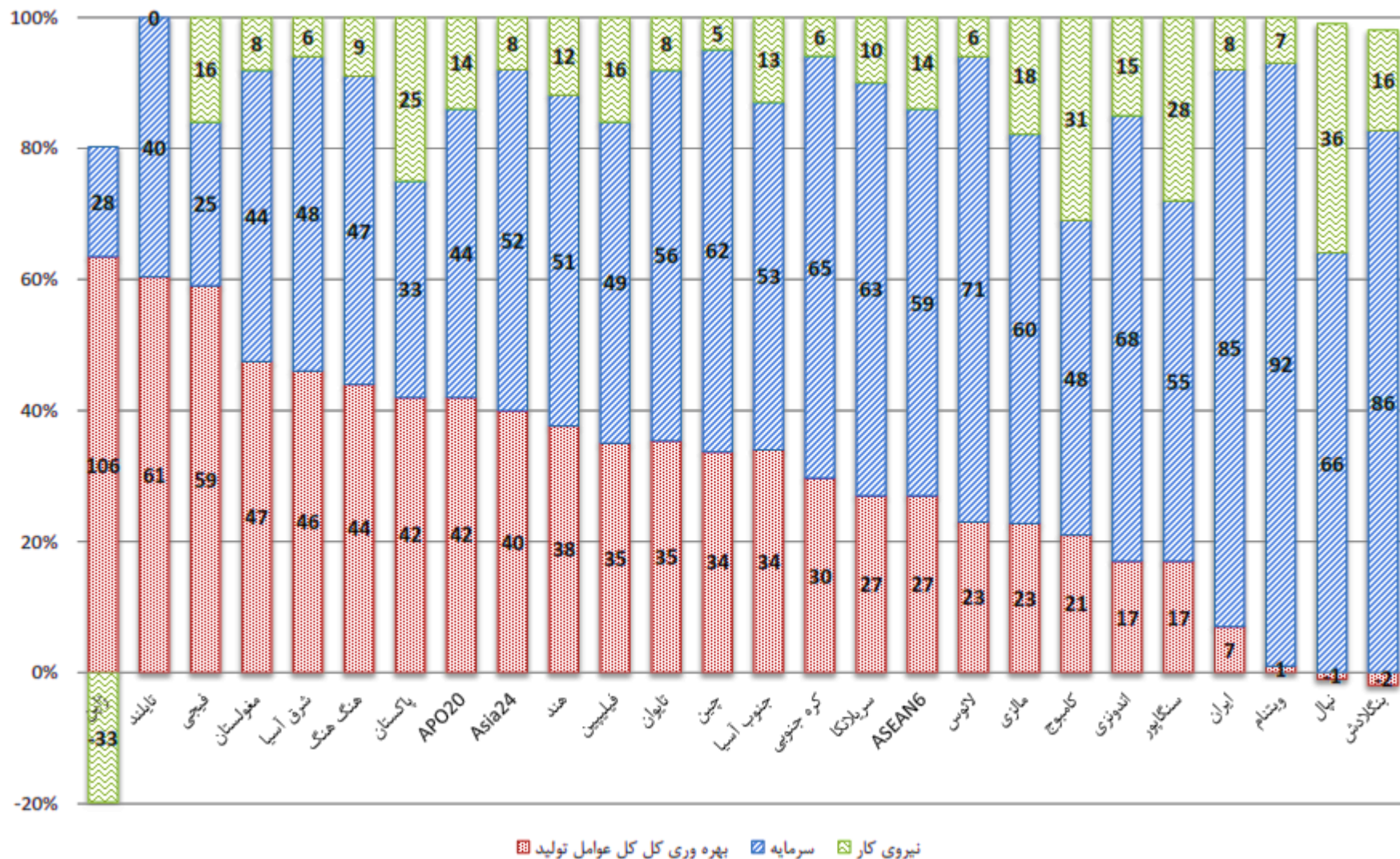
بهره‌وری کل عوامل تولید کشورهای منتخب آسیا



اجزای رشد اقتصادی کشورهای آسیایی



سهم بهره‌وری کل عوامل در رشد اقتصادی کشورهای آسیایی



مدل چند سطحی عارضه یابه

در سطح بنگاه: بهره‌وری در نهایت وابسته به بهبود در عملکرد واحدهای اقتصادی است

امور مشتری

نوآوری، بهبود مستمر
و دانش سازمانی

منابع (مالی، فیزیکی) و
زنجیره تامین

سرمایه انسانی

فرآیندها
و محصولات

رهبری
و استراتژی

سطح محیط خرد: بهبود بهره‌وری واحدهای اقتصادی تا حد زیادی وابسته به اقدامات انجام گرفته در توسعه ظرفیت‌های خرد اقتصاد، بهبود محیط کسب و کار خرد و تشدید رقابت محلی است.

گسترده‌گی و کارایی بازار

نوآوری و فناوری

صنایع پشتیبان و زنجیره
ارزش

کیفیت و کفایت عوامل
تولید

ادغام و ایجاد صرفه‌های
مقیاس

شدت رقابت و
انحصارزدایی

محیط کلان: رقابت‌پذیری در سطح کلان ظرفیتی برای بهره‌وری بالاتر است ولی کافی نیست.

نهادهای سیاسی-اداری

نهادهای اقتصادی

نهادهای حقوقی-قضایی

سیاست‌های اقتصاد کلان

مواهب و مخاطرات محیطی (طبیعی، سیاسی، اجتماعی): مواهب محیطی بستانی برای موفقیت محسوب شده اما موفقیت واقعی توسط بهره‌وری در استفاده از این مواهب ایجاد می‌شود. مخاطرات محیطی می‌توانند به بهره‌وری آسیب جدی وارد کنند اما در صورت مدیریت شدن آثار آنها تا حد زیادی خنثی می‌شود.

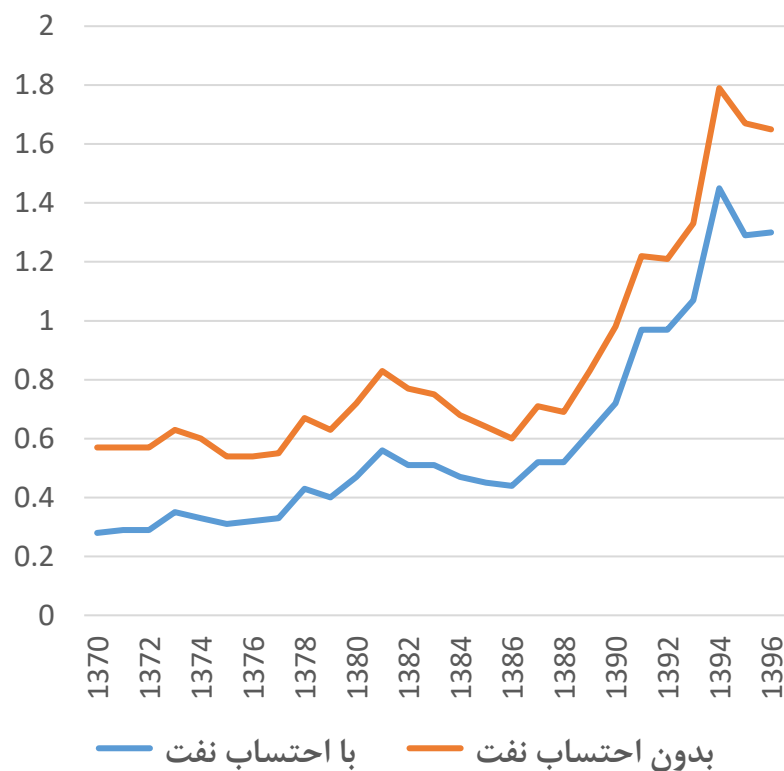
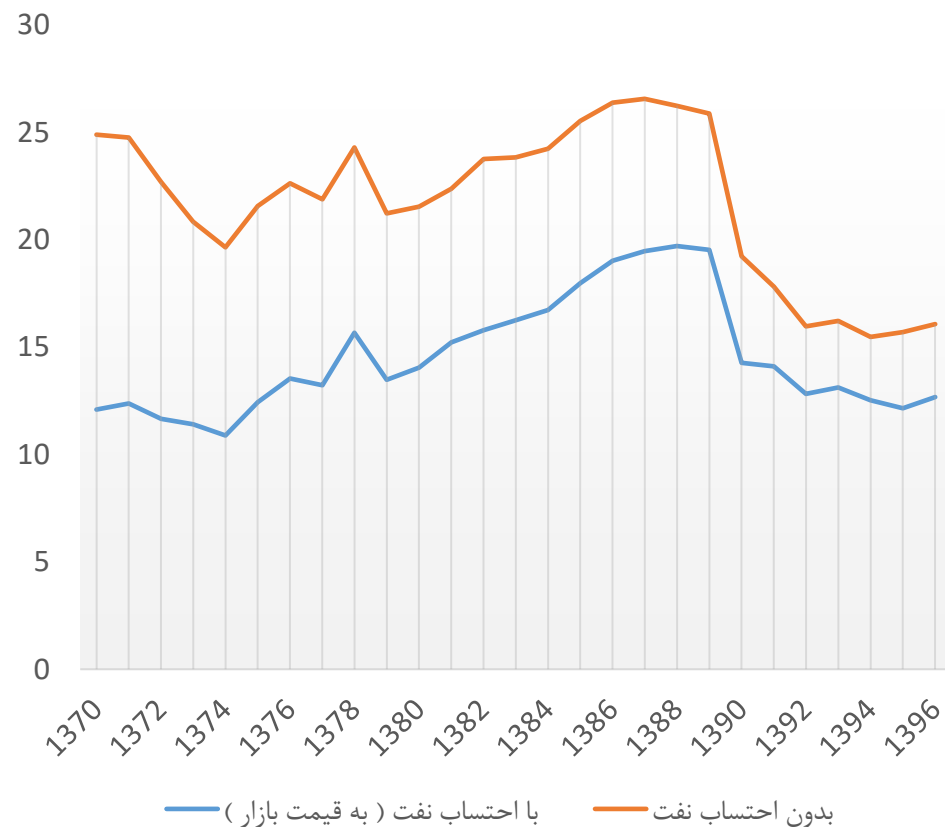
مخاطرات طبیعی-سیاسی-اجتماعی

مواهب طبیعی-سیاسی-اجتماعی

شاخص های تحلیل گر بهره‌وری صنعت

- آمار شاخص های تحلیل گر بهره‌وری صنعت و تحلیل نقاط ضعف و قوت صنعت و پیشنهاد راهکارها بر اساس گزارش اندازه‌گیری و تحلیل شاخص‌های بهره‌وری صنایع ۱۰ نفر کارکن و بیشتر طی دوره ۱۳۹۴-۱۳۷۵، امینی، بشیری و محمدی، مرکز مطالعات و بهبود بهره‌وری، موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی ارائه شده است.

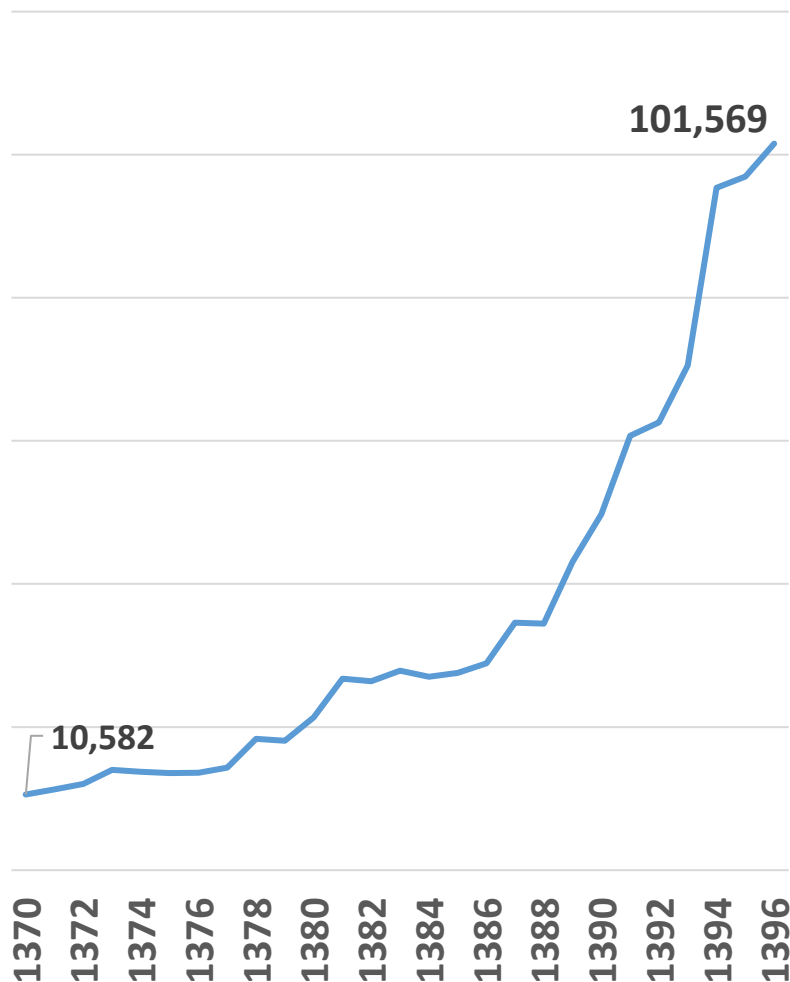
سهم ارزش افزوده صنعت و معدن از محصول ناخالص داخلی (درصد)



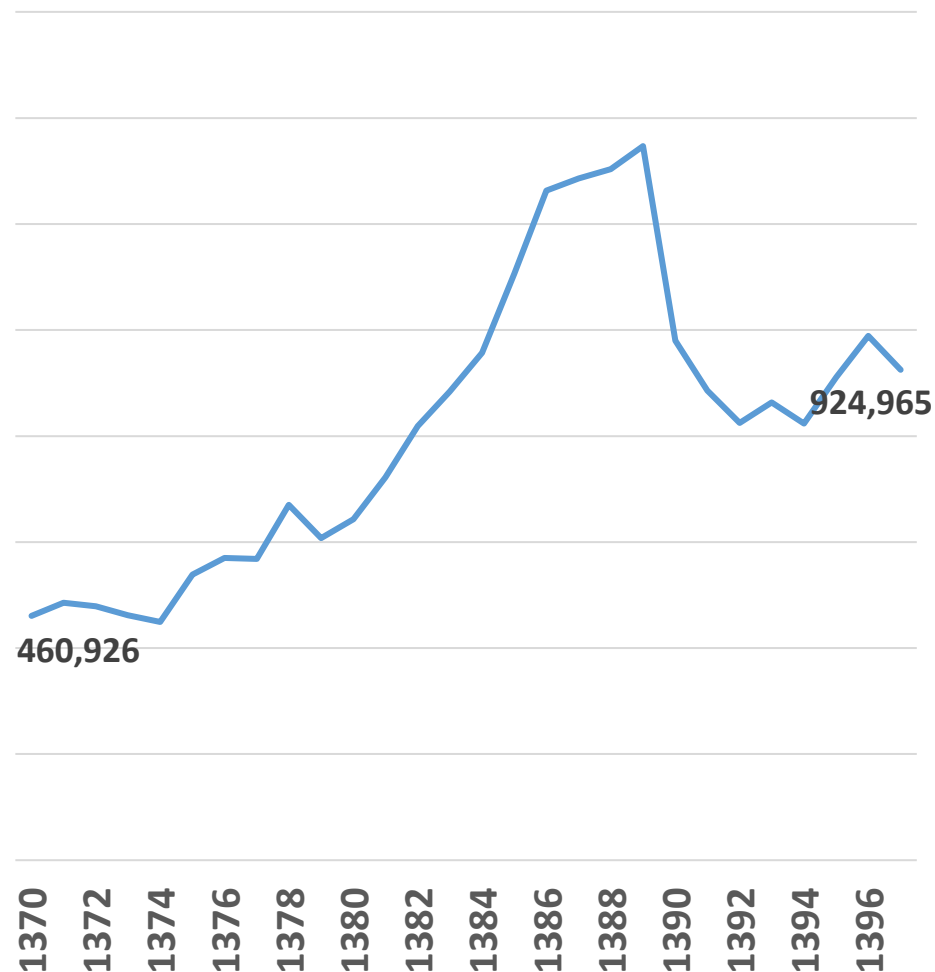
متوسط رشد سالانه سهم ارزش افزوده صنعت از محصول ناخالص داخلی طی دوره (۹۶-۱۳۷۰) با نفت: ۰.۱۸ درصد و بدون نفت: ۱.۶۷- درصد است.

متوسط رشد سالانه سهم ارزش افزوده معدن از محصول ناخالص داخلی بدون نفت طی دوره (۹۶-۱۳۷۰) با نفت: ۶.۱ درصد و بدون نفت: ۴.۲ درصد است.

ارزش افزوده صنعت و معدن به قیمت ثابت ۹۰ (میلیارد ریال)



متوسط رشد سالانه ارزش افزوده بخش معدن: ۹.۱ درصد



متوسط رشد سالانه ارزش افزوده بخش صنعت: ۲.۹ درصد

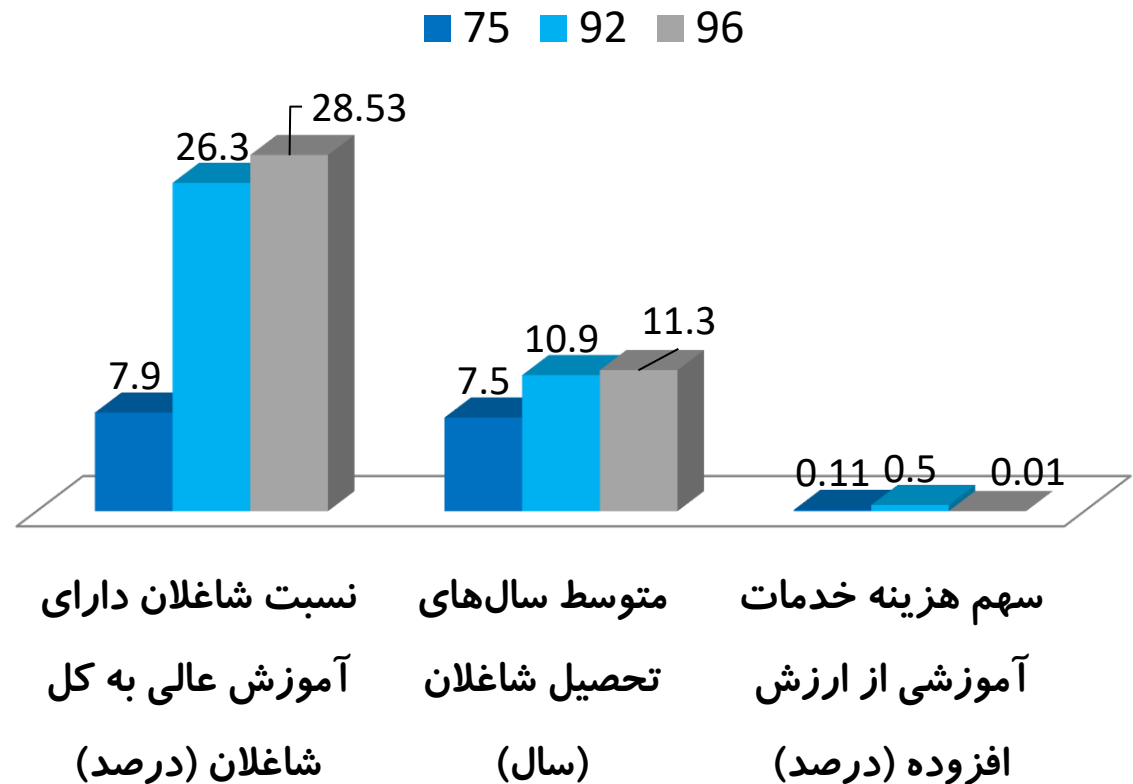
شاخص‌های تحلیلگر بهره‌وری صنعت

۱-۶. شاخص‌های سرمایه انسانی

شاخص درصد شاغلان دارای آموزش عالی شدت بکارگیری نیروی کار متخصص در فرایند تولید را نشان می‌دهد و نوآوری در بنگاه‌ها به این شاخص بستگی دارد. در دوره مورد بررسی، شاخص مذکور روندی افزایشی دارد.

متوسط سال‌های تحصیل شاغلان است که میزان بهره‌گیری از نیروهای دانش آموخته را در فعالیت‌های صنعتی نشان می‌دهد. همان‌طوری که نتایج محاسبات نشان می‌دهد، این شاخص در سطح پایینی قرار دارد و حاکی از آن است که اکثریت شاغلان بخش صنعت دارای تحصیلات زیر دیپلم هستند و بوضوح بیانگر عدم بهره‌گیری گسترده از نیروی انسانی تحصیل کرده در بخش صنعت می‌باشد.

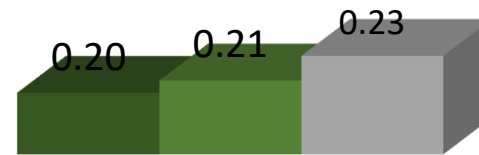
سهم هزینه آموزش کارکنان از ارزش افزوده است که بیانگر میزان توجه مدیران بنگاه‌ها به ارتقای سطح آموزش حرفه‌ای و مهارت‌های تخصصی کارکنان می‌باشد. در طی دوره مورد بررسی، میانگین سهم هزینه‌های خدمات آموزشی به ارزش افزوده در سطح کل صنعت ۰/۰۸ درصد بوده است. مقادیر ناچیز شاخص سهم هزینه‌های خدمات آموزشی از ارزش افزوده در فعالیت‌های صنعتی نشانگر آن است که مدیران صنایع توجه کمی به ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی شاغلان دارند.



شاخص‌های تحلیلگر بهره‌وری صنعت

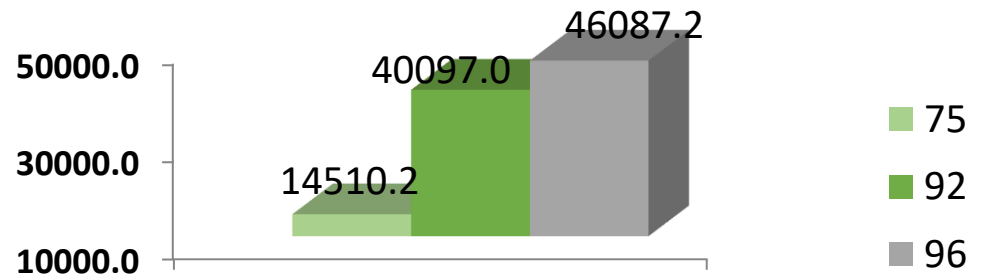
۲-۶. شاخص دانش و فناوری

■ 75 ■ 92 ■ 96



سهم هزینه‌های تحقیق و توسعه از ارزش افزوده (درصد)

۳-۶. شاخص مقیاس تولید



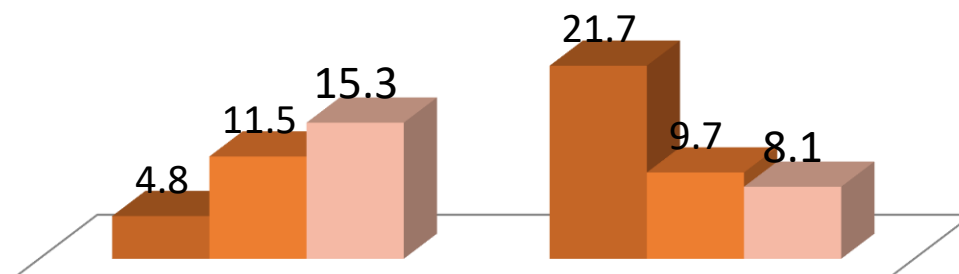
نسبت ارزش افزوده به تعداد کارگاه‌ها (میلیون ریال به قیمت ثابت ۹۰ به ازای هر کارگاه)

شاخص سهم هزینه‌های تحقیق و توسعه از ارزش افزوده به‌عنوان یکی از شاخص‌های فناوری و نوآوری در بخش صنعت وضعیت مطلوبی نداشته و به‌طور متوسط ۲۱/۰ درصد از ارزش‌افزوده صنعت به تحقیق و توسعه اختصاص یافته که از معیارهای جهانی فاصله‌ای زیادی دارد. پایین بودن سهم هزینه‌های تحقیق و توسعه از ارزش‌افزوده در بخش صنعت نشانگر عدم توجه مدیران به توسعه نوآوری، ارتقای کیفیت و کاهش قیمت تمام شده کالاها در بنگاه‌های صنعتی است.

شاخص مقیاس تولید، نسبت ارزش افزوده (به قیمت ثابت) به تعداد کارگاه‌ها در هر فعالیت صنعتی است که مبین متوسط ارزش افزوده به ازای هر کارگاه است و نشانگر صرفه‌های مقیاس می‌باشد. با افزایش مقیاس تولید، صرفه‌های مقیاس رخ می‌دهد و بدنبال آن بهره‌وری افزایش می‌یابد و قیمت تمام شده کاهش می‌یابد. شاخص متوسط ارزش افزوده به ازای هر کارگاه، در صنایع ۱۰ نفر کارکن و بیشتر در دوره ۱۳۷۵-۱۳۹۶ به‌طور متوسط سالانه ۶/۲ درصد افزایش یافته است.

شاخص‌های تحلیلگر بهره‌وری صنعت

75 92 96



نسبت تشکیل سرمایه ثابت به
ارزش افزوده (درصد)

سهم صادرات مستقیم از ارزش
ستانده (درصد)

شاخص نسبت تشکیل سرمایه ثابت به ارزش افزوده (به قیمت جاری) نشان می‌دهد، چه بخشی از ارزش افزوده و عایدات تولید به امر سرمایه‌گذاری و نوسازی صنایع اختصاص یافته است. هر چه این شاخص طی دوره مورد بررسی کاهش یابد، نشان از آن دارد که سهم کمی از عایدات و درآمد تولید برای سرمایه‌گذاری و نوسازی صنایع استفاده و صنعت به سوی فرسودگی پیش رفته و کمتر از تکنولوژی روز استفاده می‌شود. طی دوره ۱۳۷۵-۱۳۹۶، شاخص نسبت تشکیل سرمایه ثابت به ارزش افزوده بسیار پر نوسان بوده و روندی کاهشی داشته است. در سالهای اخیر بدلیل رکود حاکم بر بخش صنعت و تحریم‌های بین‌المللی، بنگاه‌ها با افزایش ظرفیت‌های بیکار تولید مواجه بوده‌اند و علاقه آنها به سرمایه‌گذاری کمتر شده است، زیرا محصولات فعلی خود را نمی‌توانند به فروش برسانند.

شاخص سهم صادرات مستقیم از ارزش ستانده بیانگر توان رقابت و توجه بنگاه‌ها به بازارهای خارجی است. افزایش شاخص سهم صادرات از ارزش ستانده، هم بر کاهش ظرفیت‌های بیکار و هم بر افزایش مقیاس تولید تاثیرگذار است. بررسی شاخص مذکور طی دوره ۱۳۷۵-۱۳۹۶ نشان می‌دهد شاخص مذکور از ۴/۸ درصد در ابتدای دوره به ۳۵ درصد در انتهای دوره افزایش یافته است که افزایش ۵/۴ واحد درصدی را نشان می‌دهد.

مهم‌ترین چالش‌های بهره‌وری پایین بخش صنعت

- وجود ظرفیت‌های بیکار بدلایلی مانند فرسودگی ماشین‌آلات و تجهیزات، به روز نبودن تکنولوژی و تحریم‌های بین‌المللی: کاهش شاخص بهره‌وری سرمایه بخش صنعت از سال ۱۳۸۸ گویای این مسئله است.
- کم‌توجهی به فعالیت‌های تحقیق و توسعه و نوآوری در بنگاه‌ها که نتیجه آن کیفیت پایین محصولات و یا قیمت تمام شده بالاست: سهم پایین هزینه‌های تحقیق و توسعه از ارزش افزوده گویای این واقعیت است.
- کم‌توجهی به تولید محصولات با ارزش افزوده بالا (با فناوری بالا) و خدمات پس از فروش و خدمات فنی و مهندسی (بویژه صادرات خدمات فنی و مهندسی) و زیاد بودن اتلاف‌ها در فرایندهای تولید و فروش: سهم پایین ارزش افزوده از ارزش ستانده نشانگر کم‌توجهی به تولید محصولات با ارزش افزوده بالا و زیاد بودن اتلاف‌ها و کم‌توجهی به فروش خدمات فنی و مهندسی است.
- فضای کسب و کار نامناسب و تحمیل هزینه بر بنگاه‌ها: رتبه ایران در این شاخص موید این مشکل است.
- اتکاء بیش از حد به بازار داخل: پایین بودن سهم صادرات از ارزش ستانده تایید کننده این موضوع است.
- کم‌توجهی به آموزش حرفه‌ای کارکنان: سهم پایین هزینه خدمات آموزشی از ارزش افزوده موید این مسئله است.

راهکارهای ارتقای بهره‌وری در بخش صنعت

- بسترسازی برای توسعه صادرات از راه‌هایی مانند توسعه شرکت‌های مدیریت صادرات، کمک به بازاریابی بین‌المللی، تسهیل فرایندهای تجاری، توسعه برندسازی و تنوع بخشی به سبد محصولات صادراتی و ارایه تسهیلات به بنگاه‌های برتر در خصوص خدمات حمل و نقل و بیمه به منظور تسهیل فرایند صادرات
- تدوین برنامه‌ای برای افزایش مقیاس تولید در فعالیتهای صنعتی جهت برخورداری از صرفه‌های مقیاس (مانند توجه به ادغام بنگاه‌های کوچک و رعایت مقیاس بهینه تولید در راه‌اندازی بنگاه‌های جدید)
- تدوین برنامه‌ای برای حمایت از گسترش فعالیتهای تحقیق و توسعه و ارتقای سطح آموزش حرفه‌ای کارکنان در فعالیتهای صنعتی با مشارکت تشکلهای غیردولتی ذیربط
- ارایه مشوق به شرکت‌های پیشرو در زمینه نوآوری و به روز آوری ماشین‌آلات صنعتی
- به‌روز رسانی مهارت‌های تخصصی مدیران
- حمایت از گسترش فعالیتهای صنعتی با بهره‌وری بالا

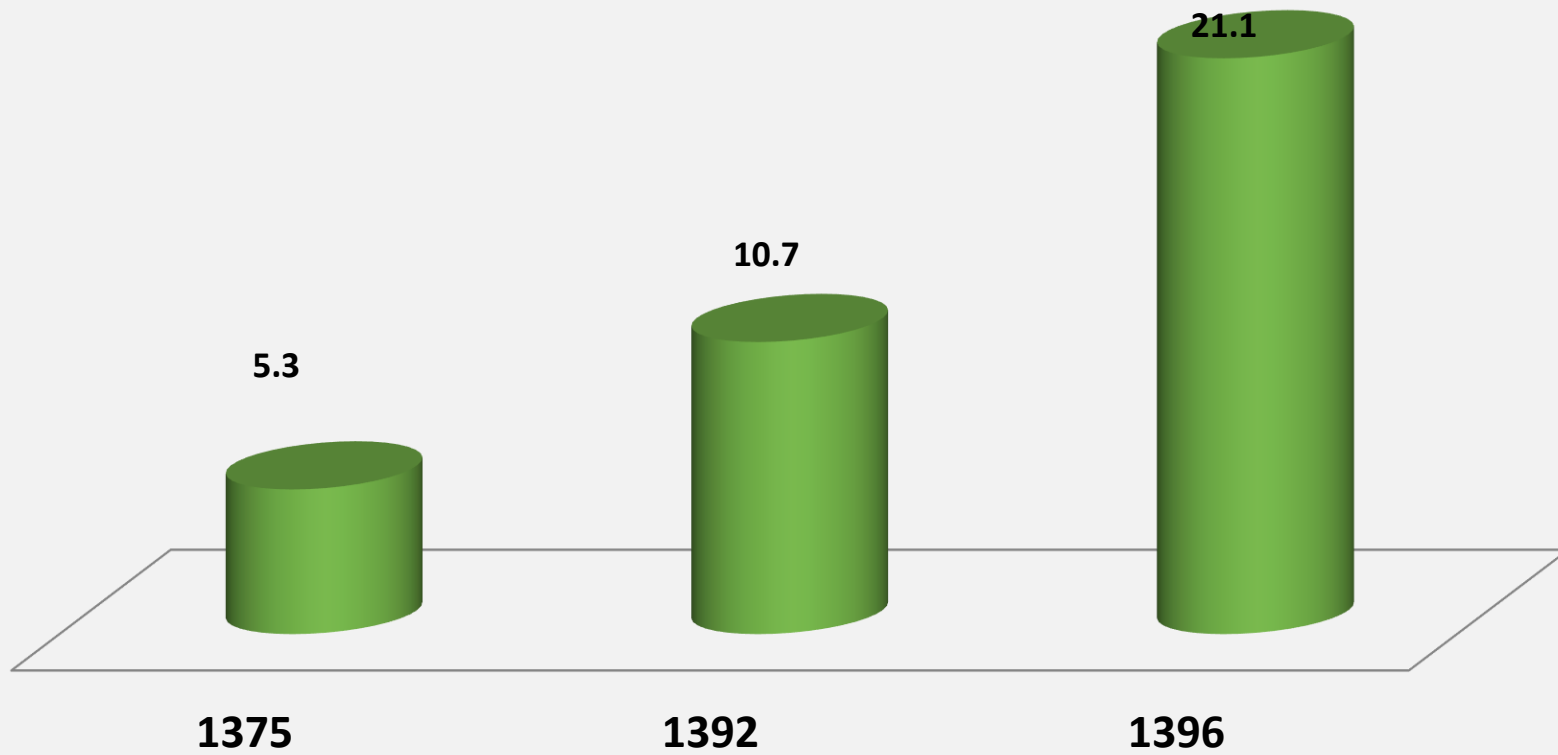
راهکارهای ارتقای بهره‌وری در بخش صنعت

- کاهش تدریجی موانع تجاری در جهت ایجاد انگیزه در بنگاه‌ها برای نوآوری و ارتقای سطح کیفیت کالاها و خدمات
- تدوین برنامه‌ای برای جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی مشروط به انتقال دانش فنی پیشرفته از خارج به داخل
- راه‌اندازی کلینیک‌های تخصصی و اختصاصی بهبود بهره‌وری در راستای ارتقای کیفیت خدمات مشاوره و افزایش اعتماد بنگاه‌ها به شرکت‌های مذکور و گسترش رقابت بین آنها
- فراهم کردن بسترهای مناسب برای حضور شرکت‌های خدمات مشاوره خارجی بهبود بهره‌وری در جهت افزایش رقابت و ارتقای دانش شرکت‌های خدمات مشاوره داخلی
- ترویج تجارب برتر در زمینه بهبود بهره‌وری بین واحدهای صنعتی از طریق شبکه‌سازی، بهینه‌کاوی و راه‌اندازی پورتال
- همکاری و سرمایه‌گذاری مشترک میان صنایع کشور با شرکت‌های برتر خارجی (جهت انتقال دانش، تکنولوژی و توسعه صادرات)

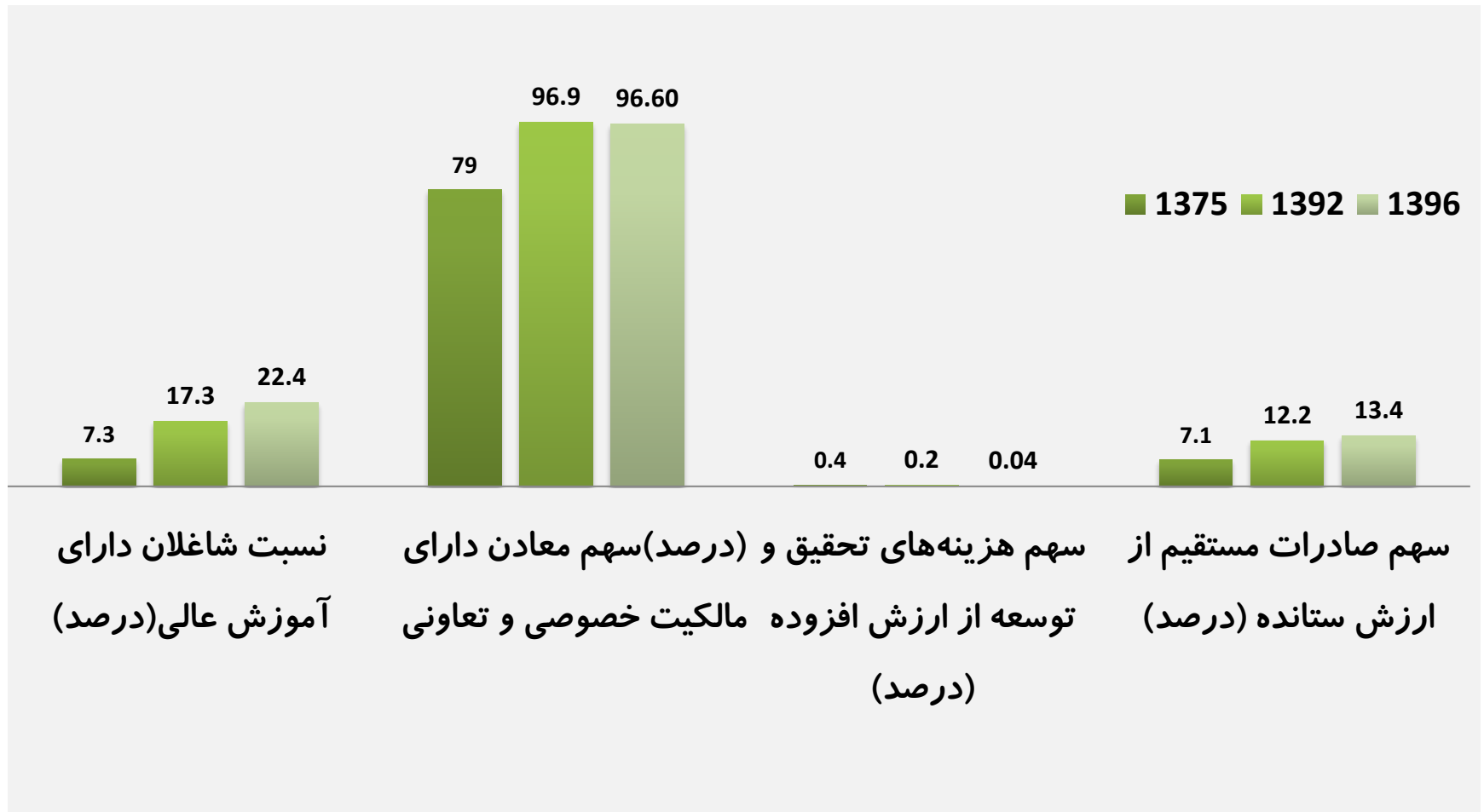
شاخص های تحلیل گر بهره‌وری معدن

- آمار شاخص های تحلیل گر بهره‌وری صنعت و تحلیل نقاط ضعف و قوت صنعت و پیشنهاد راهکارها بر اساس گزارش اساس گزارش تحلیلی اندازه‌گیری و تحلیل روند بهره‌وری به تفکیک فعالیت‌های معدنی (دوره ۱۳۷۵-۱۳۹۲)، امینی، محمدی و بشیری، مرکز مطالعات و بهبود بهره‌وری، موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی ارائه شده است.

مقایسه متوسط ارزش افزوده به ازای هر معدن (میلیارد ریال)



مقایسه تطبیقی شاخص‌های منتخب تحلیلگر بهره‌وری



چالش‌های مرتبط با بهره‌وری در بخش معدن

- پایین بودن سطح دانش و آموزش تخصصی کارکنان معادن
- عدم وجود نظام دستمزد مبتنی بر بهره‌وری در فعالیت‌هایی نظیر استخراج زغال‌سنگ، استخراج سنگ، شن و ماسه، استخراج نمک و استخراج سایر مواد معدنی
- عدم توجه به فعالیت‌های تحقیق و توسعه
- عدم رشد متوازن صنایع معدنی پایین دستی
- نبود اطلاعات پایه زمین‌شناسی و نتیجتاً فقدان بستر مناسب برای حضور شرکت‌های بزرگ بین‌المللی در ایران
- فقدان شرکت‌های مشاور توانمند
- عدم سرمایه‌گذاری کافی در بخش فرآوری معدن
- طولانی شدن بیش از حد طرح‌های معدنی و اکتشافی به دلیل کافی نبودن اعتبار
- گستردگی قوانین و تداخل و تعدد مراکز تصمیم‌گیری در بخش معدن
- عدم توازن سرمایه‌گذاری در بخش معدن نسبت به سایر بخش‌های پایین دستی مانند فولادسازی‌ها، پتروشیمی و ...
- فرسوده شدن ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی و فرآوری

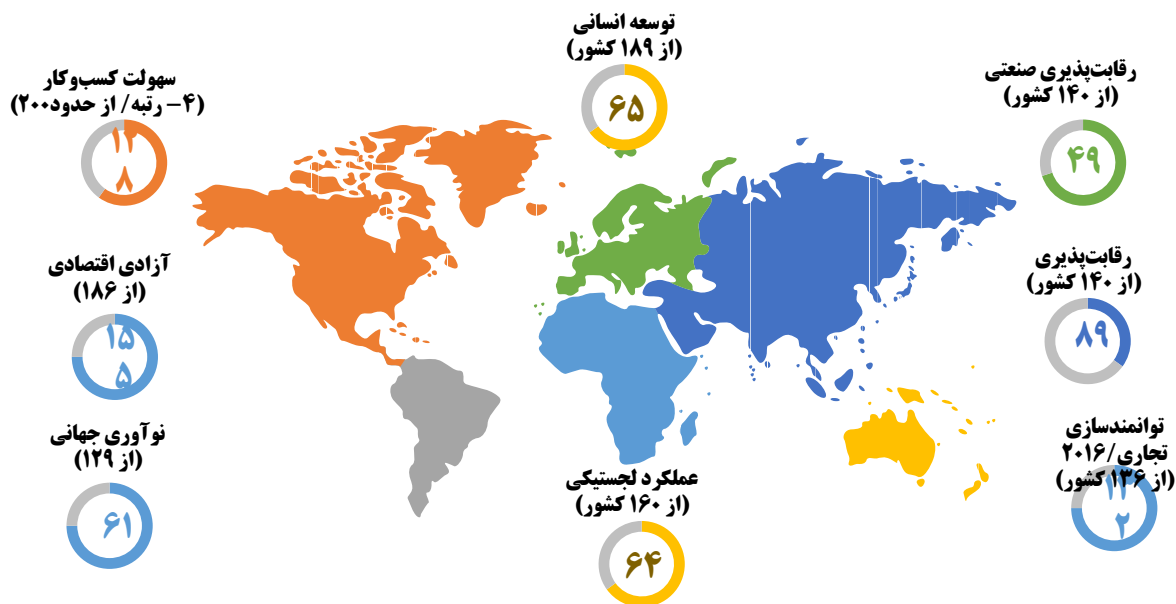
راهکارهای توسعه بخش معدن

1. حمایت از سرمایه‌گذاری بنگاه‌های معدنی در زمینه‌ی فعالیت‌های تحقیق و توسعه؛
2. تدوین برنامه‌ای برای افزایش مقیاس تولید در جهت برخورداری از صرفه‌های مقیاس؛
3. سرمایه‌گذاری و ایجاد تسهیلات برای نوسازی و به‌روز رسانی امکانات، تجهیزات، ماشین‌آلات و نرم‌افزارهای تخصصی معادن؛
4. فراهم نمودن بسترهای مناسب برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی؛
5. راه‌اندازی کلینیک‌های تخصصی و اختصاصی ارتقای بهره‌وری در بخش معدن با همکاری بخش خصوصی؛
6. توجه به اهمیت نقش بخش معدن در توسعه مناطق محروم و برقراری مشوق‌های موثر و کارآمد جهت سرمایه‌گذاری معدنی در این مناطق؛
7. بسترسازی ایجاد و فعالیت شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات فنی و مهندسی جهت پشتیبانی از معادن و صنایع معدنی (اکتشاف، استخراج، استحصال و فرآوری)؛
8. اجتناب از تشویق و تحریک صادرات مواد معدنی خام و اولویت دادن به تامین نیازهای صنایع معدنی در سیاست‌گذاری‌های این بخش؛
9. فراهم کردن بسترهای مناسب برای حضور شرکت‌های خدمات مشاوره بین‌المللی بهبود بهره‌وری در جهت افزایش رقابت و ارتقای دانش شرکت‌های خدمات مشاوره داخلی؛

راهکارهای توسعه بخش معدن

۱۰. ترویج تجارب برتر در زمینه بهبود بهره‌وری بین واحدهای معدنی از طریق شبکه‌سازی و بهینه‌کاوی؛
۱۱. توسعه و تکمیل زنجیره ارزش محصولات معدنی با هدف جلوگیری از خام‌فروشی؛
۱۲. بسترسازی به منظور تولید مشارکتی با شرکت‌های بین‌المللی قدرتمند با هدف انتقال دانش و تکنولوژی؛
۱۳. ایجاد شبکه اطلاعات پایه زمین‌شناسی و پیاده‌سازی سامانه برخط ثبت معدن نظیر کاداستر معادن با هدف ایجاد شفافیت و کاهش ریسک سرمایه‌گذاری در بخش اکتشاف؛
۱۴. استقرار نظام دستمزد مبتنی بر بهره‌وری؛
۱۵. حذف قوانین مقررات زائد و ایجاد شفافیت جهت مشارکت بخش خصوصی؛
۱۶. توسعه صنایع بازیافتی متناسب با نوع فعالیت معادن؛
۱۷. برگزاری دوره‌های منظم آموزش تخصصی و فرهنگ‌سازی و انتقال تجربیات به منظور ارتقای سطح فنی، ایمنی، بهداشت و محیط زیست؛
۱۸. جایگزینی نیروی کار کم‌سواد با نیروی کار متخصص و حمایت دولت از بنگاه‌های معدنی در خصوص فعالیت‌های ارتقای سطح آموزش حرفه‌ای کارکنان؛

جایگاه جهانی اقتصادی ایران و تصویر آن در شاخص‌های بین‌المللی



تشدید فشارهای پیرامونی / عدم بهره‌مندی از فرصت‌های رشد جهانی / گیر افتادن در تله در آمد متوسط

نقاط قوت کشور برای حصول به رشد بهره‌وری

- نیروی انسانی جوان و تحصیل کرده
- پتانسیل رشد شتابان فناوری
- وجود بسترهای قانونی کاهش انحصارات
- وجود بسترهای قانونی حمایت از افزایش عمق ساخت داخل
- محدودیت بودجه و امکان ایجاد ارتباط میان دستمزدها و بهره‌وری
- محدودیت بودجه و امکان بهبود تخصیص منابع
- وجود ظرفیت‌های بیکاری تولیدات صنعتی و معدنی

اهم سیاست های پیشنهادی

- اعمال سیاست های هدفمند و زمانمند حمایت از صنایع نوپا با هدف توسعه صادرات غیرنفتی؛
- استفاده بیشتر از ظرفیت های بیکار تولید با رویکرد صادرات بیشتر محصولات صنعتی؛
- کاهش تدریجی و منطقی موانع تجارت به منظور ایجاد فضای رقابتی؛
- مدیریت واردات به منظور کنترل واردات قاچاق و جلوگیری از واردات کالاهای بی کیفیت در شرایط تحریم های بین المللی؛
- اصلاح سیاست مشوق های صادراتی با جهت گیری نوسازی تکنولوژیکی، ارتقای سرمایه انسانی و روش های نوین مدیریتی در راستای افزایش توان رقابت در بخش صنعت و معدن؛
- حمایت از برنامه های آموزش کارکنان شرکت ها و بنگاه های صنعتی و معدنی؛
- به روز رسانی دانش مدیران شرکت های صنعتی و معدنی؛
- حمایت از توسعه صنایع با فناوری بالای صادرات محور؛
- توجه کافی به مقیاس بهینه تولید در صدور مجوزهای فعالیت های صنعتی و معدنی
- حمایت از فعالیت ایجاد خوشه های صنعتی

اهم سیاست های پیشنهادی

- بهبود در شیوه‌های خصوصی‌سازی با هدف افزایش تولید و صادرات بخش؛
- ارتقای سطح مهارت شاغلان در بخش صنعت و معدن؛
- تشویق و حمایت تولیدکنندگان و صادر کنندگان منابع معدنی کشور به سرمایه‌گذاری در زمینه تولید فراورده های معدنی با ارزش افزوده بالا بجای مواد خام معدنی و اصلاح فرایندهای تولید با هدف افزایش بهره‌وری کل عوامل؛
- تدوام اجرای سیاست برون‌سپاری برخی از فعالیت‌های صنعتی و معدنی؛
- تمرکز به تکمیل طرح های نیمه تمام بخش و استفاده از ظرفیت‌های بیکار تولید؛
- به‌کارگیری روش‌های کاهش هزینه‌های زاید تولید؛
- نوسازی تکنولوژیکی و رعایت استانداردهای مصرف انرژی در مورد ماشین‌آلات، تجهیزات و لوازم برقی تولیدشده در بخش صنعت و معدن؛

ظرفیت‌های قانونی

- اصل ۴۴ قانون اساسی
- قانون رفع موانع تولید مواد ۴، ۸، ۱۴، ۲۱، ۲۲، ۲۸، ۳۰، ۳۵، ۳۷، ۳۸، ۴۳ و ۴۴
- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به‌ویژه بندهای ۳، ۴ و ۱۰
- ماده ۵ قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ماده ۷۹ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ماده ۵ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

ابزارهای سیاستی

- ارایه تسهیلات ارزان قیمت (زیر ۱۰ درصد) جهت تامین سرمایه در گردش بنگاه‌ها
- تنوع‌بخشی به شیوه‌های تامین مالی صنعت، و اجرای طرح بیمه صادراتی
- تسهیل فرایندهای جذب سرمایه‌گذاری خارجی با اعمال ۲۰ درصد معافیت مالیاتی
- ایجاد نظام مدیریت کارآمد و اثربخش تعرفه‌ای و ساماندهی بازار توزیع
- تامین ۲۰ درصد هزینه‌های تحقیق و توسعه بنگاه‌های صنعتی صادراتی
- تامین ۳۰ درصد هزینه‌های آموزش‌های مهارتی کارکنان بنگاه‌های صنعتی
- برگزاری دوره‌های توانمندساز مدیران در قالب زنجیره ارزش فعالیت‌های صنعتی از طریق شهرک‌های صنعتی
- تامین ۵۰ درصد هزینه اعزام مدیران بنگاه‌های صادراتی کشور به دوره‌های مهارتی شرکت‌های برتر جهانی
- اجرای واقعی قانون خصوصی‌سازی در جهت واگذاری، و ادغام بنگاه‌ها جهت توسعه رقابت و ایجاد صرفه‌های مقیاس
- نوسازی صنایع کشور (۹ رشته فعالیت اولویت‌دار صنعتی) با رویکرد ارتقای بهره‌وری صنایع

با تشکر از توجه شما